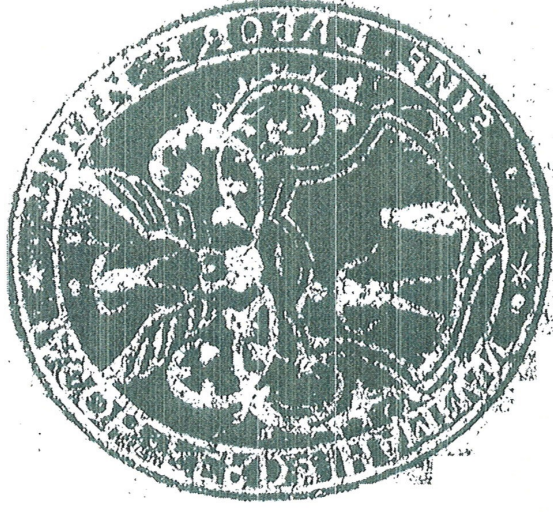

- Sine Labore Nihil -
Hammann BV

Calamiteit:

Brand 1974

Hammann BV,
Calamiteit : Brand 1974

Hammann BV – Brand 4 juni 1974:

Bladzijde:

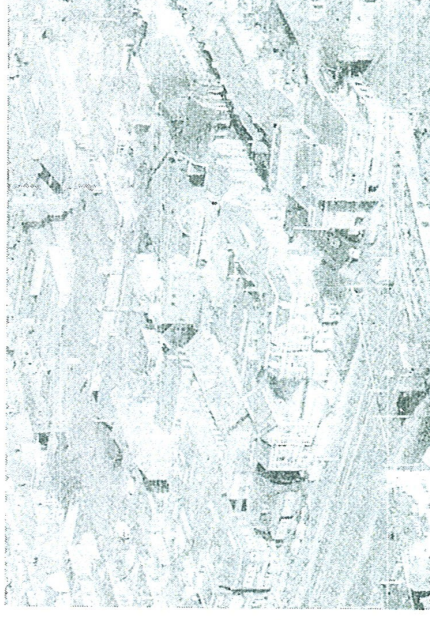
- 1 Dit voorblad
- 2 Reconstructie brand tav PER eb gevolg blusen brandweer uit 2003
- 3 Inhoudsopgave reconstructie
- 4 Situatie voor de brand 1
- 5 Situatie voor de brand 1a
- 6 Situatie voor de brand 1b
- 7 Hoe werd PER opgeslagen voor de brand 2
- 8 Hoe werd PER tank gevuld 2a
- 9 Waar is de brand ontstaan 3
- 10 Wat gebeurde er tijdens de brand 4
- 11 Wat gebeurde er tijdens de brand 4a
- 12 Wat gebeurde er tijdens de brand 4b
- 13 Wat gebeurde er tijdens de brand 4c
- 14 Wat gebeurde er tijdens de brand 4d
- 15 Aanzicht na de brand 4e
- 16 Wat is het gevolg tav milieu 5
- 17 Hoe had mileuschade voorkomen kunnen worden 6
- 18 Archief brandweer kennis chemicalienbrand bekend blad 1
- 19 Archief brandweer kennis chemicalienbrand bekend blad 2
- 20 Krantenartikel brand bladzijde 1
- 21 Krantenartikel brand bladzijde 2
- 22 Krantenartikel brand bladzijde 3, Nablussen dus veel water richting zinkput
- 23 Plattegrond meetpunten 1998
- 24 DHV deelrapport historische meetpunten dat calamiteitonderbouwd blad 1
- 25 DHV deelrapport historische meetpunten dat calamiteitonderbouwd blad 2
- 26 Foto 1 voor nieuwbouw zichtbaar rioolput
- 27 Foto 2 voor nieuwbouw zichtbaar rioolput
- 28 Foto 3 voor brand zichtbaar rioolput voor machines dicht bij 1500l PER tank
- 29 Foto 1 voor nieuwbouw zichtbaar rioolput aan straat, onderbouwd calamiteit
- 30 Overzichtsschets histories en ten tijde brand wat PER verplaatsing tijdens calamiteit weergeeft
- 31 Historisch onderzoek riool DHV
- 32 Schrijven gemeente dat zij in 1978 al wisten van "Mogelijke"PER verontreiniging
- 33 Schrijven gemeente dat zij in 1978 al wisten van "Mogelijke"PER verontreiniging
- 34 Plattegrond overzicht "beheersbare "schade bij adequate reactie overheid
- 35 Wbb Artikel 75
- 36 Wbb Artikel 75
- 37 stuitbrief brandweer 1
- 38 stuitbrief brandweer 2
- 39 stuitbrief brandweer 3
- 40 Kranteartikel: Dit gaat ons niet in de koude kleren zitten

Plastic peilbuis tbv nivo in PER-tank

Extra water tijdens blussen en nablussen richting zinkput kwam van boek opslag

Inhoud Document

1. Situatie voor de brand
2. Hoe wordt de PER opgeslagen.
3. Waar is de brand ontstaan
4. Wat gebeurde er tijdens de brand
5. Wat is het gevolg t.a.v. het milieu
6. Hoe had milieu schade voorkomen kunnen worden

1. Situatie voor de brand

Wat zien we op de foto
van voor de brand
(~1970 - 1974):

1. Drukkerij Gooi en Eemlander
2. Magazijn
3. Drukkerij
4. Ketelhuis met schoorsteen
5. Strijk en pers ruimte
6. Chemisch reiniging
7. Ouderlijk huis
8. Geuzenweg
9. Spoorlijn Adam-Afoort

1a. Situatie voor de brand.

In ruimte 4 – 5 – 6 staan 3 reiniging machines en een 1500 liter tank met PER.

In ruimte 7 staat 1 wasmachine, 2 drogers, Grote weegschaal en een inpaktafel.

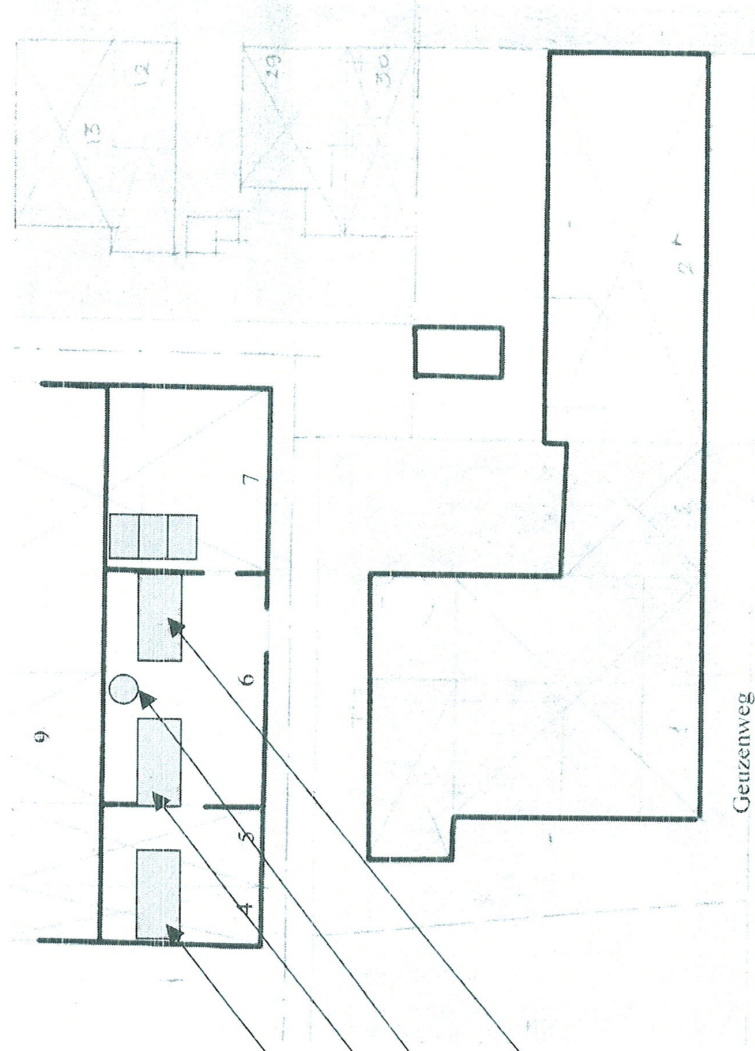
Wat is wat:

Reiniging machine 30K

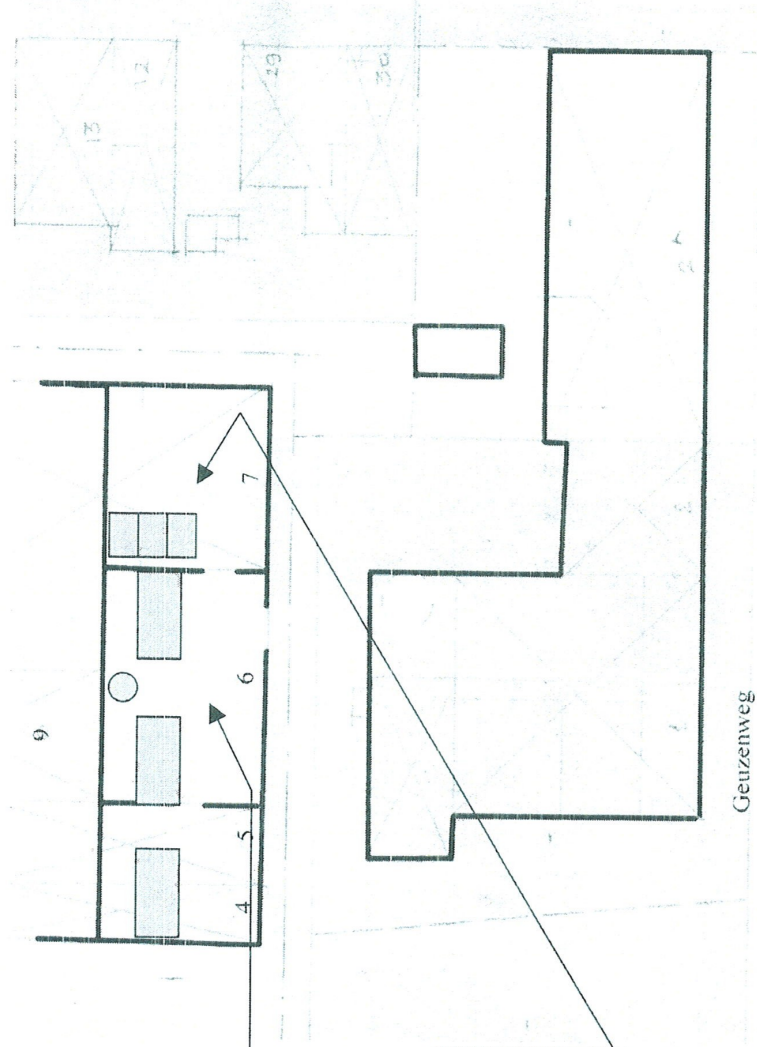
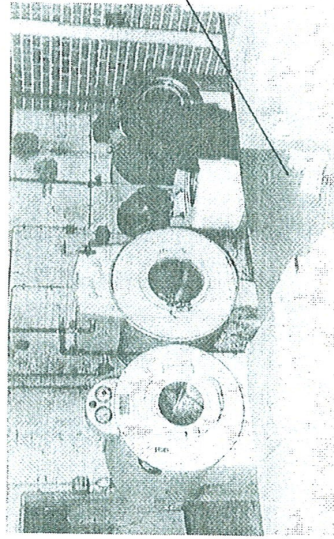
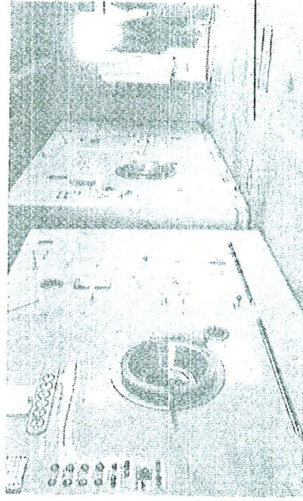
Reiniging machine 25K

PER tank 1500 liter

Reiniging machine 50K

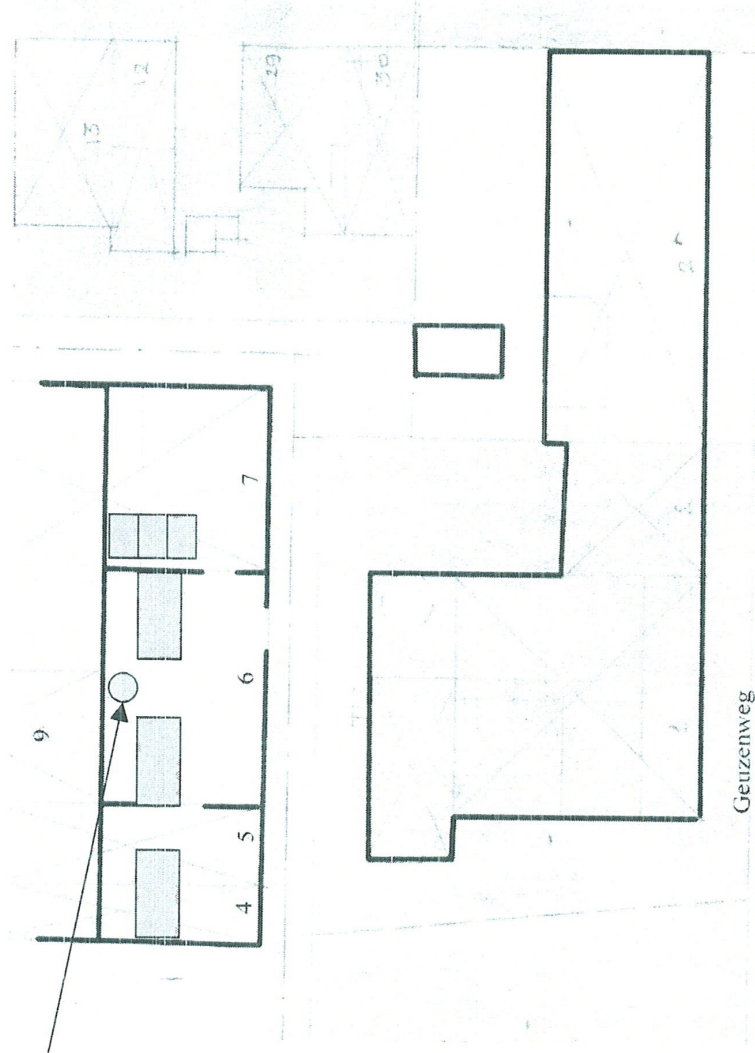
1b. Situatie voor de brand.

Hammann BV,
Calamiteit : Brand 1974

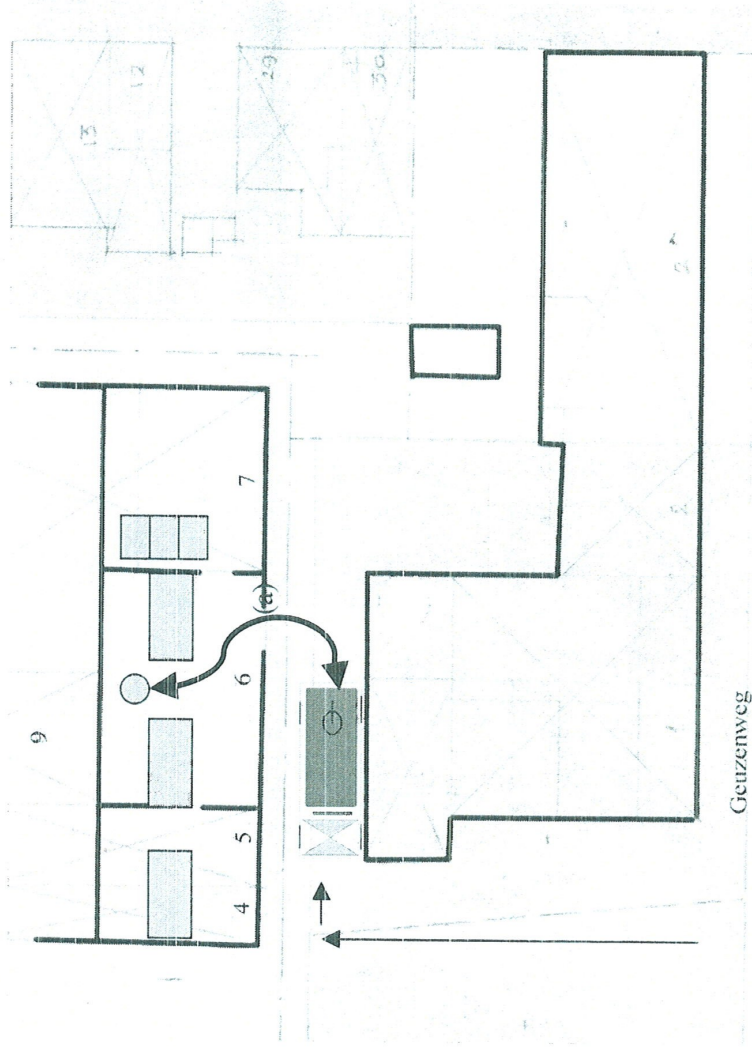
2. Hoe wordt de PER opgeslagen

1. De PER is opgeslagen in de grote 1500 liter ijzeren tank die achter de machines staat opgesteld.
2. Onder aan de PER tank zit een kraan waaraan de ijzeren pijpen naar de reiniging machines lopen.
3. De machines zijn via een slang aangesloten op de pijpen om trillingen van de machine niet op de pijpen over te brengen.
4. Op de machines zitten kranen met vulpijpen tot in de tanks.

2a. Hoe wordt de PER gevuld

1. PER leverancier rijdt met zijn auto vanaf de geuzenweg achteruit tot aan de deur (a)
2. PER leverancier legt slang aan tussen vrachtauto en de bovenkant van de per tank.
3. Eventuele morsingen en lekkages lopen op het beton en worden ivm de hoge kosten PER direct met kleding opgedept. (PER kosten toendertijd 1.90 nlg p/l tegen 0.25nlg voor benzine)
4. Door de betonlaag op de grond kan er geen PER actief de grond in verdwijnen.

Merk op dat tijdens eerdere werkzaamheden aan de fundering van de machines het overgebleven beton is gebruikt om de gang tussen de gebouwen te bestraten en te egaliseren en afwaterend naar rechts is gemaakt.

Hammann BV,
Calamiteit : Brand 1974

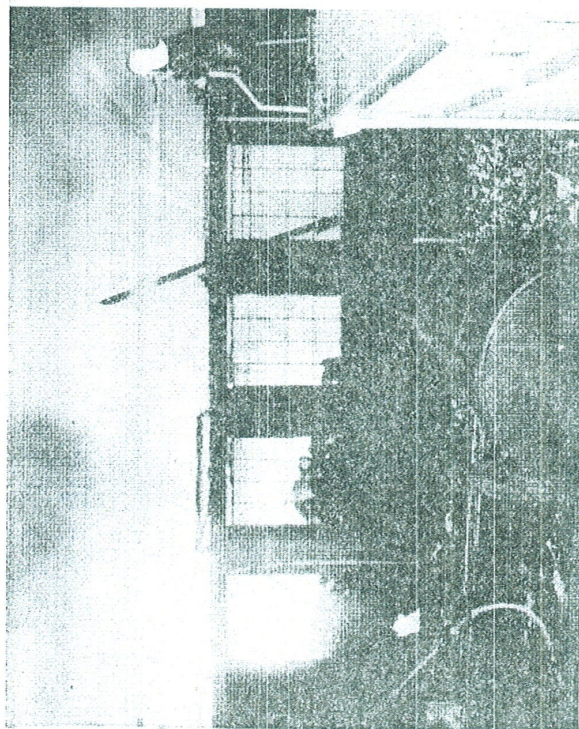
3. Waar is de brand ontstaan.

Op woensdag 5 juni 1974 rond
01:30 is in de nacht de brand
ontstaan bij uitgeverij
Nooitgedacht.

bestrijding van het vuur. Een oranje
gloed was tot in de Kerkelanden te
zien, toen de brand op zijn hevigst
woedde.

Het vuur is ontstaan in het gedeel-
te, dat de uitgeverij in gebruik had.
Directeur J. van Meningen had daar

(ADVER)

DILVERSIUM — Een bedrijfsgang
aan de Gravenweg in
Dilversum is vanochtend door een felle,
substantieel brand geheel verwoest. In
de brand waren betrokken de uitgeverij
Nooitgedacht, de Plastic Industrie (PI) en Krijl-
reiningingsbedrijf Hammann onderge-
bracht. De totale schade bedraagt bij
schatting 1 miljoen. De brand ontstond
omstreeks 01.30 uur 's nachts. Het
praxaad werd gesproken over in-
brand. Bij de brand deden zich geen
persoonlijke ongelukken voor.
Het vuur was naar de vuurhaard uit-
takke, welke zich straken in bij de
bestrijding van het vuur. Een oranje
gloed was tot in de Kerkelanden te
zien, toen de brand op zijn hevigst
woedde.

Een vuur ontstond in het gedeel-
te, dat de uitgeverij in gebruik had.
Directeur J. van Meningen had daar

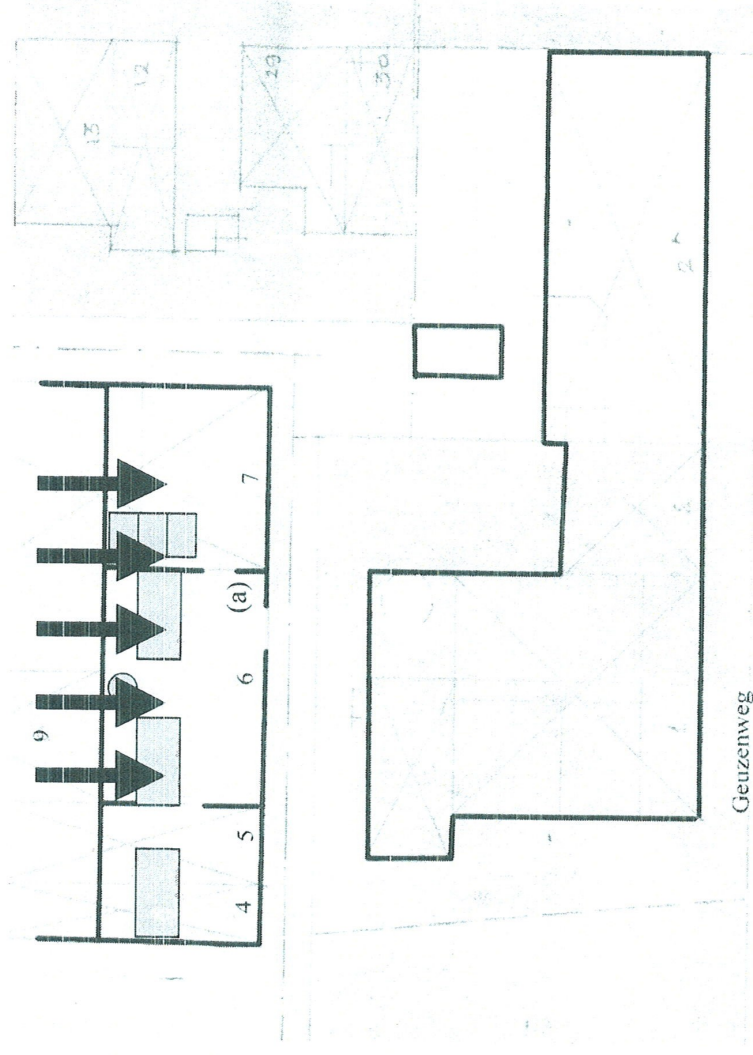
toen brieven en politie verdere actie
van de brandweer. De brandweer
werd afgevoerd, verzette de be-
driftsleider H. Hammann. De re-
sultaten zullen wel verbond zijn.
De brand ontstond in het gedeel-
te, dat de uitgeverij in gebruik had.
Directeur J. van Meningen had daar

Hammann zal ongeveer zeventig
jaar in de geboorte. Het is een fami-
liedier, die een complex beweegt, ontdek-
te de brand in de avond.
Hammann, die een complex beweegt, ontdek-
te de brand in de avond.
Hammann, die een complex beweegt, ontdek-
te de brand in de avond.

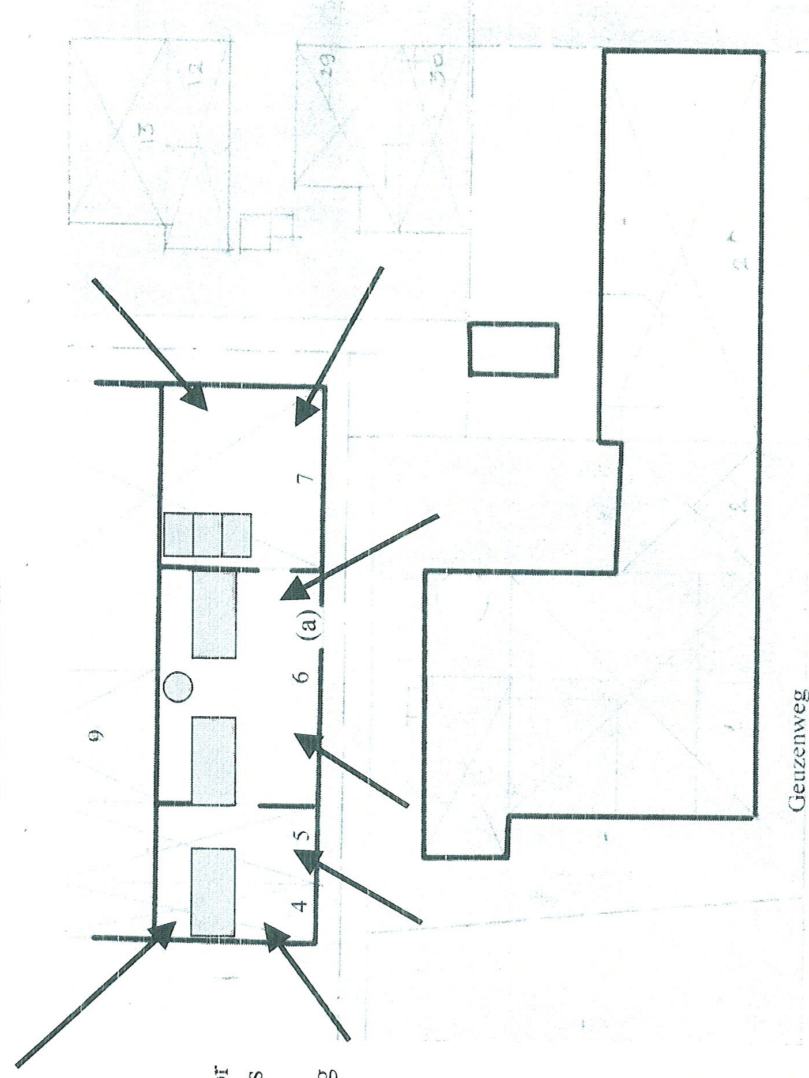
Hammann BV,
Calamiteit : Brand 1974

4. Wat gebeurde er tijdens de brand

1. Brand is ontstaan in ruimte 9, daar wat de uitgeverij gevestigd.
2. De brand is overgeslagen naar de ruimte 6 - 5 - 4 - 7, de ruimten met de machines er in.
3. Hier is door de kleding, het houten dak ed. een grote warmte ontstaan.
4. Door de grote warmte zijn de flexibele leidingen in de PER toevoer gesmolten en lek geraakt.
5. Er is een grote hoeveelheid PER over de warme beton vloer gelopen en het redelijk vluchtige PER is aan het verdampen.

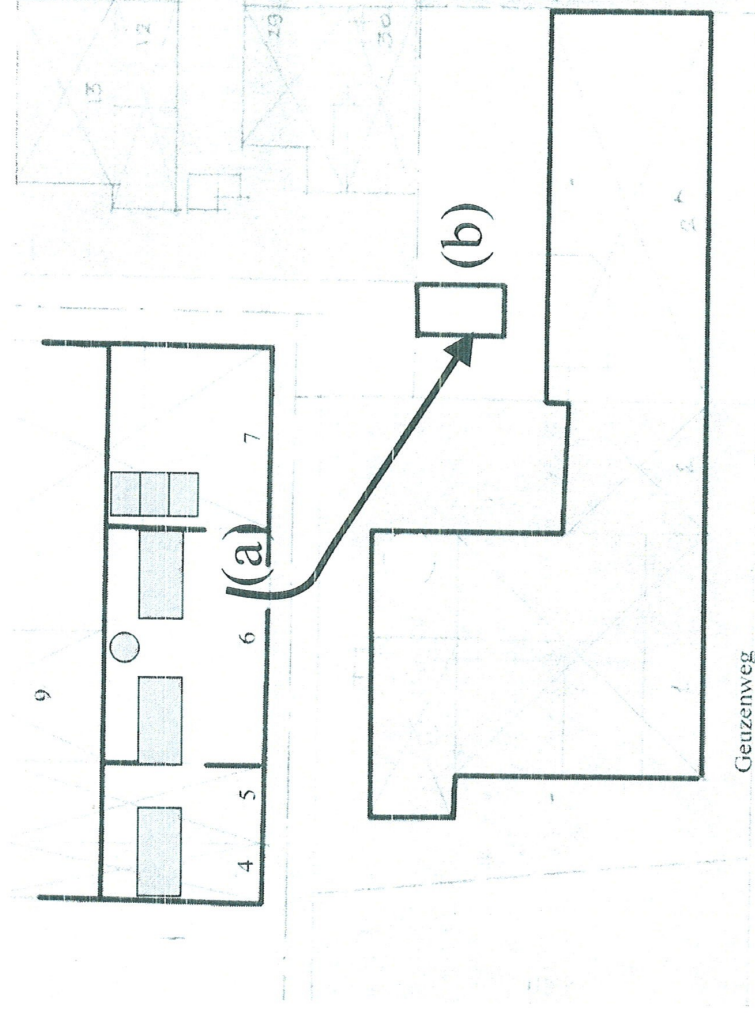
4a. Wat gebeurde er tijdens de brand

1. Onderwijl is de “Deskundige” brandweer begonnen met blussen.
2. Tijdens het blussen is de verdampende PER laag door bluswater afgesloten(PER is 1.62 x zwaarder dan water en zinkt vrij snel) en zal nog weinig verdampen.
3. Door de hoeveelheid bluswater dat over de PER stroomt zal de PER meestromen met het water. Het zal in eerste instantie proberen het riool in te stromen, doch de put in desbetreffende ruimte was afgedekt met een ijzeren plaat om er met karretjes over te kunnen rijden (zie pagina 5 onderste foto).

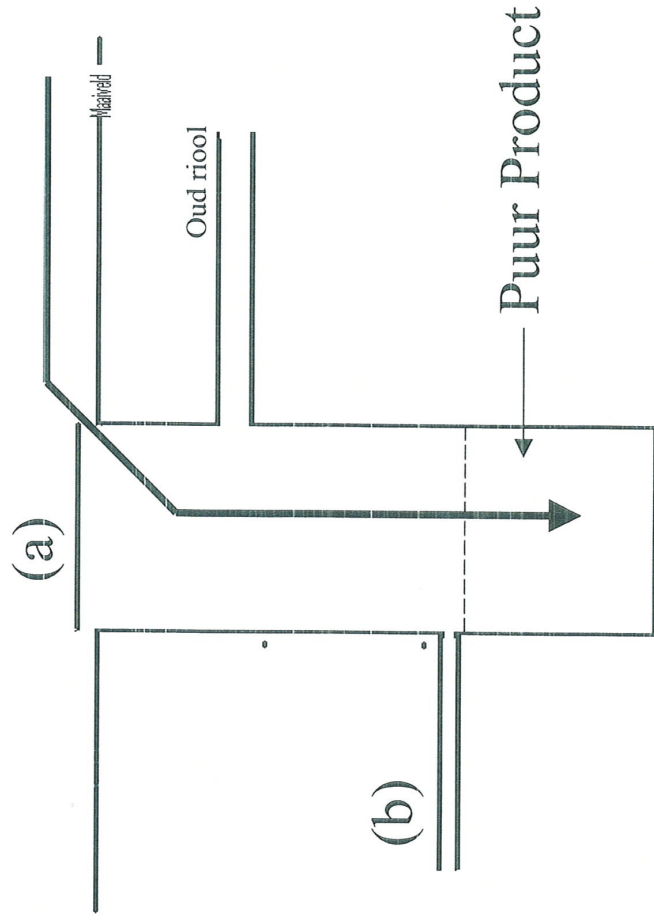
4b. Wat gebeurde er tijdens de brand

1. Daar het verontreinigde water toch weg wil is het deur (a) uitgestroomd, aangezien de ruimte verder van gemetselde muren is omsloten en deze deur de enige uitgang is.
2. Over het beton in de gang dat naar rechts afwaterend is gaat het bluswater richting een oude historische zink/bufferput (b). De put zat matig afgesloten met een losliggende ijzeren plaat en is goed toegankelijk voor het aanstromende water.

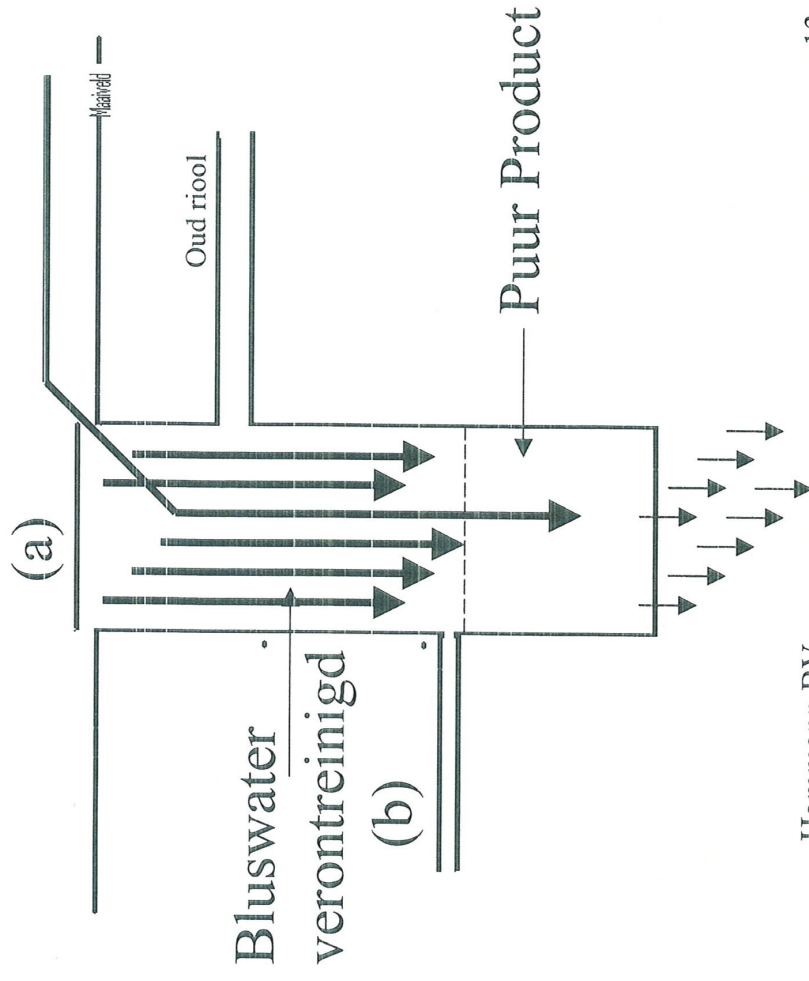
4c. Wat gebeurde er tijdens de brand

1. Deze put zal een meter of 3 a 3,5 meter diep geweest zijn en een meter of 2 in doorsnede. Oude riool ingang rond 1 meter onder maaiveld.
2. Bij (a) loopt het water vervuild met PER de zink put in.
3. De put is nog aangesloten op het openbare riool bij punt(b). Deze aansluiting zit op een meter of 2 diep daar het riool onder de kelder van pand nr : 29 op de Geuzenweg loopt.
4. In deze put kan het bluswater tot rust komen en de PER uitzinken.

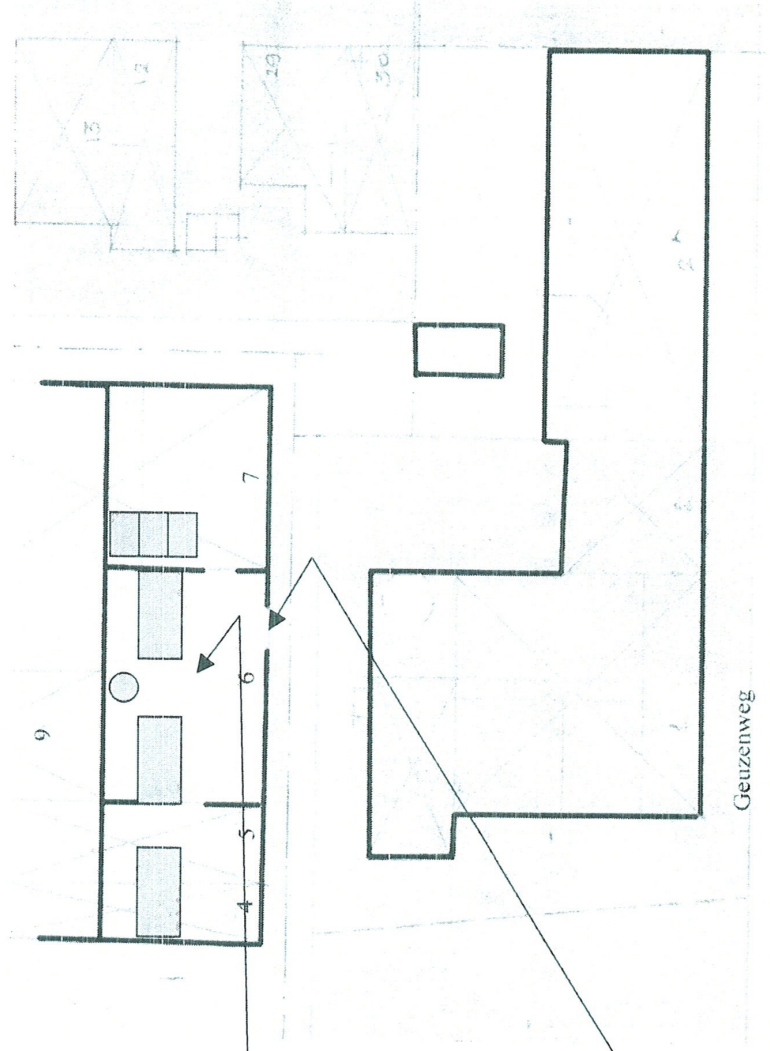
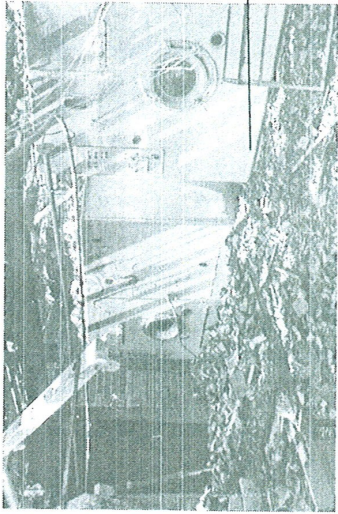

4d. Wat gebeurde er tijdens de brand

1. In mum van tijd staat de onderste helft van de put vol met puur product.
2. Door de druk van het bovenliggende water wordt het puur product in de grond gedrukt door de niet waterdichte bodem(put was al niet meer in gebruik doch nog wel aanwezig).
3. Door de hoeveelheid bluswater zal nadat de brandweer is begonnen met blussen de meeste PER in de stroom zijn meegevoerd. (Volgens het krantenbericht was de brandweer nog lang bezig met nablussingswerk)
4. Tank zal tussen de 9 a 10000 liter hebben kunnen bevatten.

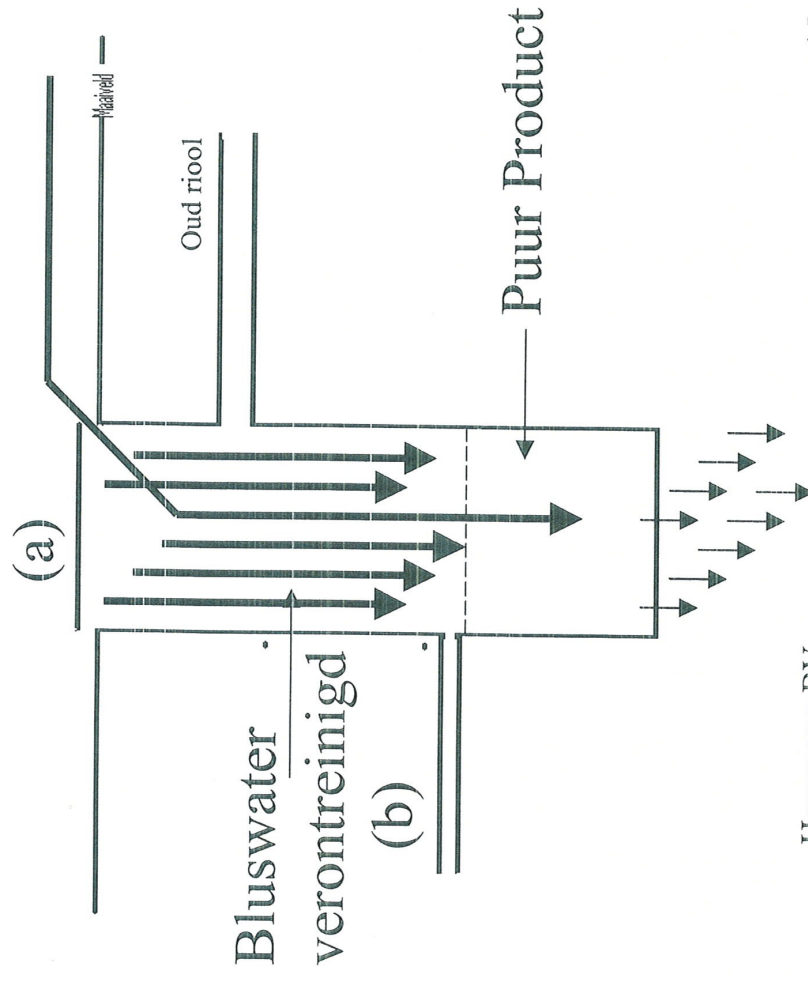
4e. Aanzicht na de brand

Hammann BV,
Calamiteit : Brand 1974

5. Wat is het gevolg t.a.v. het milieu

1. Door de grote ophoping van puur product dat onder behoorlijke druk door de bodem de grond in wordt gedrukt zal er een bodemverontreiniging ontstaan.
2. Hoeveelheid puur product is moeilijk in te schatten. Het hangt o.a. van diversen factoren als: hoeveel PER zat er nog in de machines / tank (zal vol zijn geweest ivm topdrukte), wanneer zijn de leidingen geknapt, hoelang heeft het geduurd voordat de brandweer is gaan blussen e.d..
3. Gezien de gevolgschade zal een aanzienlijk deel veroorzaakt zijn door deze brand.

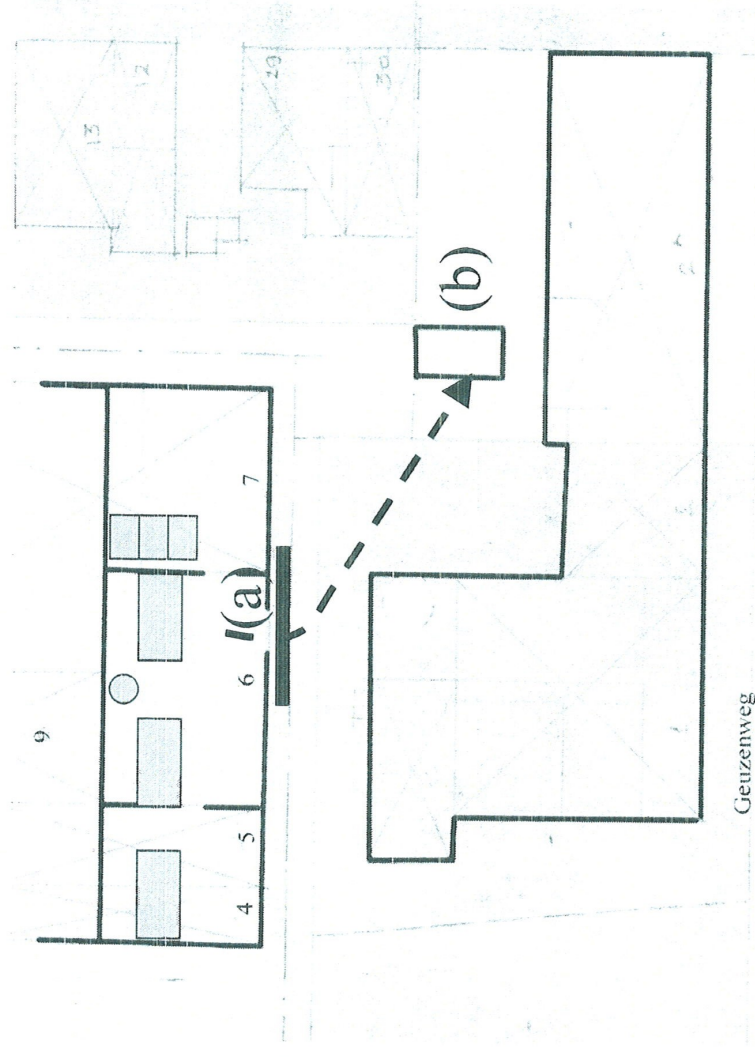

Hammann BV,
Calamiteit : Brand 1974

6. Hoe had milieu schade voorkomen kunnen worden

Korte tussentijdse conclusie

1. Als de brandweer verantwoord en doordacht was gaan blussen (omliggende panden nathouden en zeker geen water over deze chemicaliën, was ongeveer alle PER verdampt en was de gevolgschade beperkt gebleven).
2. Brandweer wist om wat voor een soort bedrijf het ging en had correct en kortdaat moeten optreden.

Archief van de Brandweer Amsterdam

door P. de Bree

Algemene kenmerken

Toegangsnummer: 30412

Periode: (1917) 1968-1981 (1983)

Archiefvormer

Inleiding

Algemeen

Deze inventaris is een toegang op archiefbescheiden van de Brandweer Amsterdam en van Het Brandweerbonds uit de periode 1917-1983. Het grootste deel van dit archief omvat de periode 1968-1981. Bij het Stadsarchief bevindt zich al, onder archiefbloknummer 635, archief van de Brandweer uit de periode 1828-1974. Dit archiefdeel is nog niet geheel geïnventariseerd. Er is dus een overlapping, in de tijd, van deze twee archiefbestanden. Naast het algemene brandweearchief maakt ook het gedeponeerde archief van de stichting Het Brandweerbonds, over de periode 1971-1981, deel uit van deze inventaris. Het Brandweerbonds is op 22 maart 1875 opgericht met het doel om brandweerpersoneel waar nodig financieel te kunnen ondersteunen. Ook in het archief van de Brandweer zelf komen stukken betreffende Het Brandweerbonds voor.

De organisatie

Een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van de Brandweer is te vinden in de inleiding van het archief dat in het Stadsarchief is opgenomen onder archiefbloknummer 635.

De Amsterdamse beroepsbrandweer begon officieel haar werkzaamheden op 15 augustus 1874. De Brandweer Amsterdam was niet alleen het oudste, maar ook het grootste beroepskorps van Nederland. In de periode 1968-1981 werkten er zo'n 759 mensen inclusief administratieve krachten bij de Brandweer Amsterdam. Om een goede brandweezorg te waarborgen waren er elke dag, verdeeld over dertien kazernes in de stad, ongeveer 200 mensen in dienst. Daarnaast waren er nog twee kazernes die door vrijwilligers werden bemand, namelijk Amsterdam Driemond en Landelijk Noord.

Op deze kazernes werkten ongeveer 100 vrijwillige brandweermensen. Naast de operationele dienst zijn er nog tal van afdelingen die zich met alle facetten op het gebied van personeelszaken, financiën, logistiek, de aanschaf van wagens en materieel, risicoanalyses, beleid en (preventie) advies bezig houden.

Naast het brandweerwerk waren er ook mogelijkheden tot ontspanning. Enkele voorbeelden hiervan zijn het Brandweer Mannenkoor en het Brandweer Muziekkorps.

In de 100 jaar na het begin in 1874, is de Brandweer uitgegroeid van een uitsluitend op brandbestrijding gerichte organisatie tot een algemene hulpverleningsdienst. In 1974 werd het 100-jarige bestaan van het korps op uitgebreide wijze gevierd met optochten, sporttoernooien, voorstellingen en tal van demonstraties.

Vooraf vanaf de jaren 1970 heeft zich een duidelijke accentverschuiving in haar taak voorgedaan. De aanleiding was een explosie in de chemische fabriek Marbon Europe aan de Cyprusweg op 10 augustus 1971, waarbij vijf korpsleden en vier leden van de bedrijfsbrandweer om het leven

kwamen. Dit was het begin van een landelijke herbezinning op de rol en taak van de brandweer bij ongevallen met gevaarlijke stoffen. Het gaf bovendien de doorslag tot een verdere ontwikkeling naar samenwerking in regio's, ondersteuning vanuit het Rijk en een modernere benadering van de opleidingen. Als eerste werd er in de jaren 70 een eigen chemische-adviesdienst en een speciaal team voor de bestrijding van ongevallen met gevaarlijke stoffen opgericht. Voor een groot aantal hulpverleningstaken beschikte de Brandweer nu over gespecialiseerde mensen en hulpmiddelen. De kennis en ervaring, die de Brandweer nodig had voor een effectieve bestrijding van brand werd tevens aangewend voor het verlenen van assistentie bij het stutten en slopen van gebouwen.

Een van de belangrijkste onderdelen van de Amsterdamse Brandweer was de afdeling Preventie. Plannen voor nieuw te bouwen of te verbouwen panden werden hier beoordeeld op hun brandveiligheid voor inwoners en omgeving. Jaarlijks werden er ongeveer 3000 adviezen gegeven op het gebied van bouwverordeningen en dergelijke. Tot de preventieve brandbestrijding hoorde ook het uitvoeren van controles in inrichtingen waar bijzonder brandgevaar was en de bewaking in bioscopen, schouwburgen, tentoonstellingsgebouwen en andere ruimten die door veel publiek worden bezocht. Voorts beschikte de Brandweer over een laboratorium, waar proeven werden gehouden met materialen, die in de industrie en in de bouwwereld werden gebruikt.

Het verwijderen van gestrande of verongelukte auto's uit Coen- of IJ-tunnel (circa 1000 per jaar) werd vanaf 1966 een officiële taak van de Brandweer. Daarnaast verleende de Brandweer zo'n 1200 maal hulp bij zaken waar geen vuur aan te pas komt. Om een aantal van die gevallen te noemen: het ingrijpen bij loshangende dakpannen, antennes, en zonneschermen, lekkage van de waterleiding, het openen van deuren, het leegpompen van zinkende woonschepen, het stutten van bouwvallige huizen, het uit het water halen van drenkelingen, het opduiken van in het water gevallen voorwerpen, het verwijderen van omgewaaide bomen, het rechtzetten van gekantelde auto's en het verlenen van assistentie bij verkeersongevallen. Verdere aanvullende gegevens inzake hulpverlening en de organisatie zijn te vinden in de jaarverslagen onder inventarisnummer 13-15.

Verantwoording van de inventarisatie

Het archief besloeg voor de inventarisatie ongeveer 12 strekkende meter. Hiervan bleek tijdens de bewerking ruim 5,25 strekkende meter voor permanente bewaring in aanmerking te komen. Dit archief heeft zodoende een omvang van ruim 5,25 strekkende meter.

De ordening van het archief is tot stand gekomen door middel van een eigen registratuurplan. Voor dit registratuurplan is de code van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de V.N.G.-code (ook wel basis archief code genoemd), als uitgangspunt genomen. De aldus gevormde dossiers zullen zodoende een getrouwe weerspiegeling geven van de handelingen van de Brandweer. De V.N.G.-code is systematisch ingedeeld in hoofd- en onderrubrieken, afdalende van het algemene naar het bijzondere. De stukken zijn geordend in series of dossiers.

Voor de selectie van de te vernietigen stukken is gebruik gemaakt van de "Lijst van voor vernietiging in aanmerking komende stukken in gemeente archieven" uit 1983.

Aanwijzingen voor de raadpleger van het archief

De hoofddeling van dit archief, en daardoor van de inventaris, bestaat uit de volgende groepen:

Het gedeelte dat betrekking heeft op het organisme zelf (organisatie en personeel); Het gedeelte dat een detaillering geeft van de uitvoering van de taken, dat wil zeggen van de handelingen en bemoeiingen van de dienst; Het Brandweeffonds (gedeponeerd archief).

aangepakt

Boliva is vanmorgen een militaire opstand neergeslagen. Legeronderdelen, die de regering van dictator Hugo Banzer trouw bleven, hebben de opstandelingen op de vlucht gejaagd. Of daarbij doden of gewonden zijn gevallen, was rond het middaguur nog niet bekend. De autoriteiten zou-

den de Terw het zuid ren de tiële p zij met gevel h hadden meld, d genomen den tot dat gele El Alto, gaven h paleis be trekken. Gistera dat de van een in de ho en de v Verbond aangehou ten zuido studenten woordvoer binnenlan in Sucre v zijn omge De stakin ten doel t het hoger

-Den agen- eids- ver- land- voorts- lings- van maat- De wil palen entra lgens t van chou- volks-

door parte- Voor al de Minis- giste- euwe- ande- bleem onder tellen enten ouden voor- zich egan- en ut de dede- atiek orat- fette- oerde als

veel ge- rimi- om aren. 900

CRM rap- ten.. ma- en wee ven: die het ps- in-

• Een felle brand vannacht heeft het gebouwencomplex van de fa. Hammann aan de Geuzenweg in Hilversum vrijwel geheel verwoest. Niet alleen de inventaris van de chemische reiniging (plus kleding van de klanten), maar ook die van een in het gebouw ondergebracht magazijn van een uitgeverij en een plastic-bedrijfe is verloren gegaan, zodat de totale schade zeker de miljoen zal overtreffen.

(zie voor het verslag pag. 13)

Miljoen schade bij brand in Hilversum

(ADVERTENTIE)
Binnenkort in BUSSUM
**LEVENS MIDDELEN
BELANGRIJK
GOEDKOPER
Boni**
dank u
CASH AND CARRY VOOR IEDEREEN
Landstraat 118

(ADVERTENTIE)
Uw gastvrijheid in het Gooi
HET GOLDEN HERT
Voor al uw pries en recepties.
Menu's vanaf 21,50 p.p.
Onze specialiteit:
KOUDBUFFET
Loodijk 11's-Graveland
Tel. 020 - 600 95

Adellijk echt paar in Ierland ontvoerd

DUBLIN (Reuter, AP) — Vanmorgen hebben drie ge- graaf Dorothy en zijn vrouw uit hun landhuis ontvoerd Tipperary. De politie vermoedt dat de IRA het adellijk heeft om de Britse regering te dwingen toe te geven aan- ters Price, die in Londen gevangen zitten maar naar worden overgeplaatst. Zij zijn tot levenslang veroordeel- van bomaanslagen in de Britse hoofdstad. Sinds 200 dage staking. De ontvoerde graaf en gravin behoren tot de pro- De politie heeft enkele uren na de ontvoering drie manne autoriteiten op luchthavens en in de zeehavens de opdra te kijken.

Planeet Aarde of
tv-serie Star Tre
KUNST/RTV

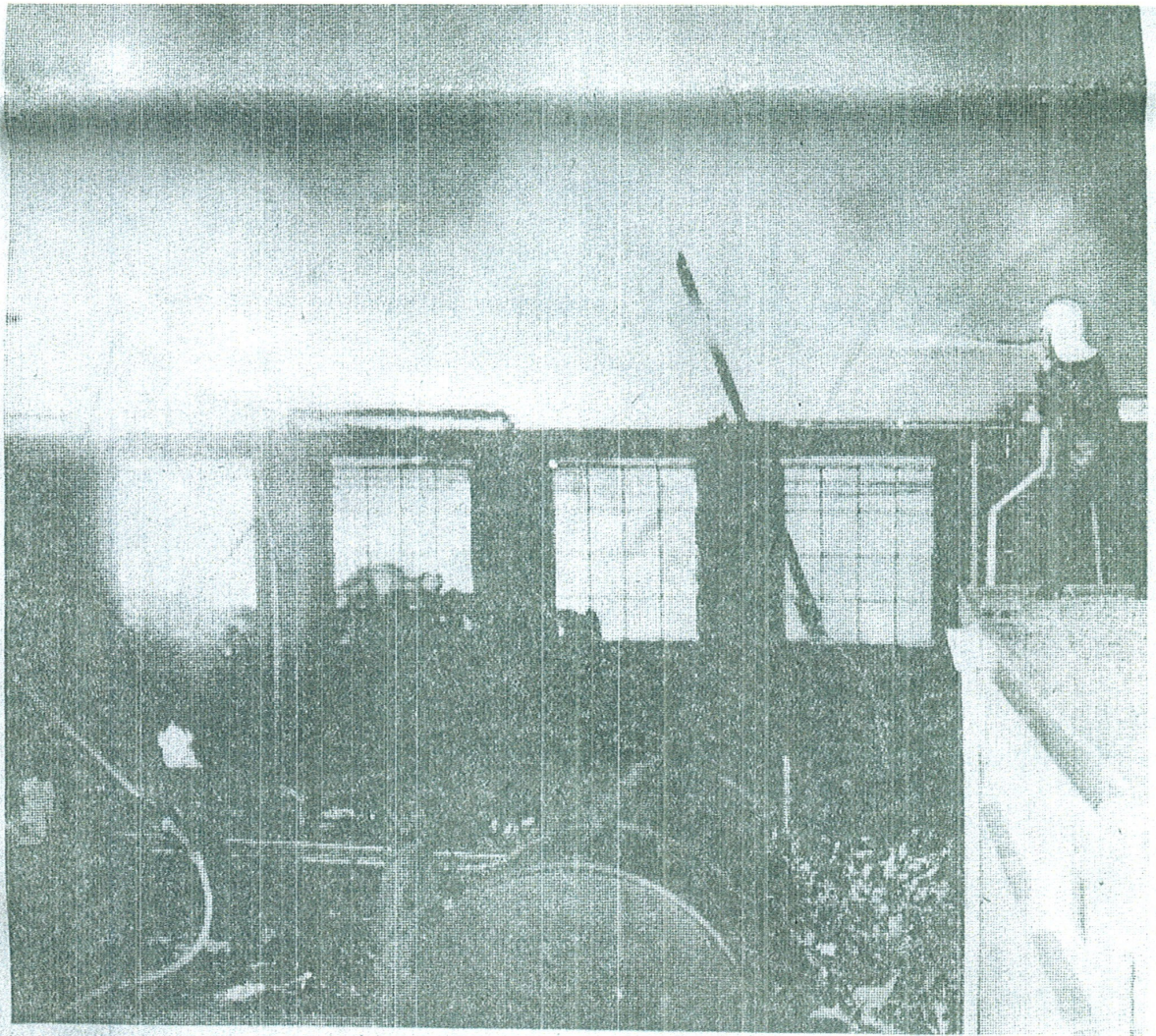
Raad van State is

(ADVERTENTIE)

UW KEURSLAGER IN...

(ADVERTENTIE)

TE HUUR

HILVERSUM — Een bedrijfsgebouwencomplex aan de Geuzenweg in Hilversum is vannacht door een felle, uitslaande, brand geheel verwoest. In het complex waren afdelingen van uitgeverij Nooitgedacht, Internationale Plastic Industrie (IPI) en kledingreinigingsbedrijf Hammann ondergebracht. De totale schade bedraagt bij na een miljoen gulden. De oorzaak is officieel nog onbekend, hoewel er gisteravond werd gesproken over inbraak. Bij de brand deden zich geen persoonlijke ongelukken voor.

De Hilversumse brandweer, die met vier wagens naar de vuurhaard uitrukte, zette elf stralen in bij de bestrijding van het vuur. Een oranje gloed was tot in de Kerkelanden te zien, toen de brand op zijn hevigst woedde.

Het vuur is ontstaan in het gedeelte, dat de uitgeverij in gebruik had. Directeur J. van Meningen had daar

vannacht nog geen verklaring voor.

„Wij komen hier praktisch nooit, ik snap het niet. Bovendien vat boekpapier niet zo gauw vlam”. Hij schat zijn schade op een half miljoen gulden. Voornamelijk lagen er zogenaamde fel-realistische romans opgeslagen.

Desgevraagd vertelde directeur H. G. J. Dreessens van UPU ruim / 17.000 schade te hebben. „We hadden net voor / 6000 materiaal binnengekregen”, zei hij. IPI was niet tegen brand verzekerd. „Omdat het een plasticfabriek was. Geen enkele maatschappij wilde ons hebben”, aldus de heer Dreessens.

Hammann heeft 'n schade van ongeveer twee ton. Daarnaast ging achthonderd kilo kleding in de vlammenzee verloren; kleding van klanten, die in de namiddag was gesorteerd om te worden gereinigd. Hooguit honderd kilo kon worden gered, maar

toen belette de politie verdere actie vanwege het instortingsgevaar.

„De reinigingsafdeling kunnen we wel afschrijven”, verzuchtte de bedrijfsleider H. Hammann. „De drie machines zullen wel verbrand zijn”. Voorlopig kan het bedrijf toch blijven draaien, door het werk bij collega's onder te brengen. „Maar er is niet veel meer te reinigen: alles is verbrand”, zei de bedrijfsleider. „Toc blijft het 25 man tellende personeel doorwerken. Voornamelijk zal er op geruimd moeten worden.

Hammann zat ongeveer zeventien jaar in het gebouw. Het is een familiebedrijf, dat door grootvader Hammann indertijd werd begonnen in Hilversum.

De heer H. Oudeseel, die een huis achter het complex bewoont, ontdekte de brand. Hij vertelt:

„Ik werd wakker doordat ik kneten hoorde. Toen ik zag dat de boe brandde, heb ik de brandweer gebeld nadat ik eerst mijn gezin wakte. We hadden alle geluk van de wereld, dat het zo windstil was, anders was mijn woning er ook aangegaan. De brandweer heeft hem nat gehouden”. Een werknemer van IPI, die had overgevoerd en in de fabriek bleef slapen, werd eveneens door de heer Oudeseel gewekt. Hij kon zonder gevaar te lopen de fabriek verlaten.

De brand, die om half twee uitbrak, heeft pas veel later het gedeelte van IPI bereikt. In eerste instantie brandde het alleen bij Hammann en Nooitgedacht. Ondanks het late uur waren vrij veel kijkers naar de plaats van de brand gekomen. De brandweer was lang bezig met nabluisingen.

(ADVERTENTIE)

Hotel „De Nederlanden”
Restaurant-Rôtisserie „Napoleon”

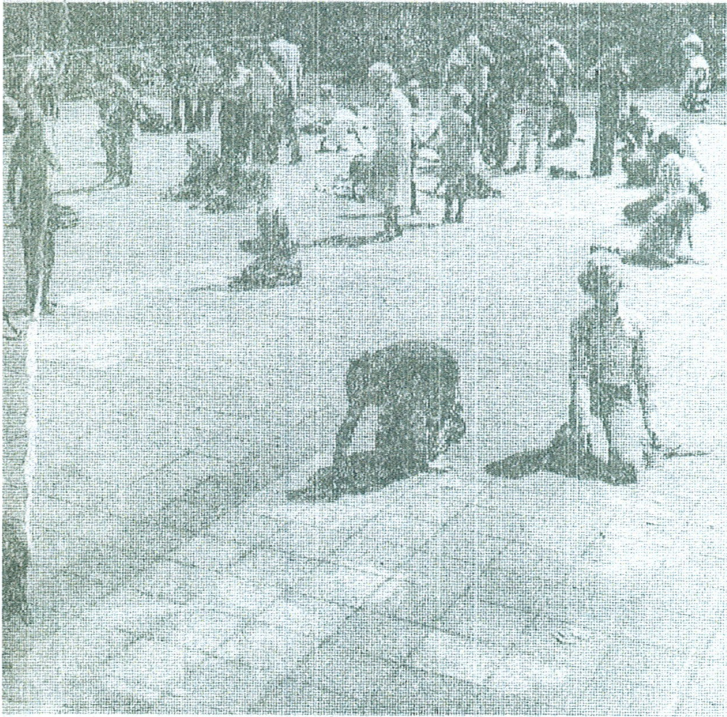
Vreeland

*Er zijn twee plaatsen waar u
het lekkerst eet:
bij u thuis en bij ons.*

Salons voor vergaderingen en diners.
Reserveringen: 02943 - 1576
Zon- en feestdagen gesloten.

Wat tek enen

armden de ondergrond voor de veel-
eurige composities die hier werden
brouwen. Meer dan 200 kinderen
den er aan mee. Er zijn heel wat
eur krijtjes aan opgegaan en toch
erd de hoofdprijs (een camera, uit-
dloofd door de heer A. Heineke)
roverd door de 11-jarige Stef Strik,
e met een gewoon wit krijtje op de
nkere tegels een plas-gezichtje met
et en waterlelies tekende. „Eenvoud
het kenmerk van het ware”, zei de
rgemeester in zijn toespraakje.
oor zijn eenvoud en de originaliteit
rong dit werkje er uit. De jury,
staande uit de heren Bob van Wal-
rveen, H. Vrijenhoek, G. Rempe en
v.d. Starre, had overigens een
oelijke taak. Er waren bijzonder
uke dingen getekend en verschillen-
keren moest de jury de ronde

doen alvorens zij tot overeenstem-
ming kwam. Om alle partijdigheid te
weten, zaten er geen onderwijzers in
de jury. Wel hadden deze hun vrije
middag opgeofferd om mee te helpen
alles feilloos te laten verlopen. Om
half vijf leek het gazon bij de vijver
wel een bollenveld, zo kleurig was
het door de kleding van de kinderen,
die daar met kloppende harten op de
uitslag wachtten. Hoe de jeugd deze
middag heeft gewaardeerd blijkt wel
uit de spontane opmerking van een
deelnemertje: „Ze moesten elke week
zo iets doen”.

De eerste prijzen werden gewon-
nen: groep I (1e en 2de klasse) Rob
Alten. Groep II: 3de en 4de klasse:
Kirsten Rietman. Groep III: klasse 5
en 6 Nannie Olie.

Dag in, dag uit

HILVERSUM — Inbrekers in een
pand aan de Orionlaan werden gister-
avond gestoord door de thuiskomst
van de bewoonster, mevrouw W.-D.
Bij het geforceerde keukenraam ston-
den al de t.v. en een platenspeler
klaar.

● Ook het Theehuis aan de Lage
Naarderweg kreeg weer eens onge-
wenst bezoek. Door de nachtveilig-
heidsdienst werden de twee jonge-
mannen echter betrapt voordat zij
iets mee konden nemen. Ze namen de
vlucht en verdwenen het bos in. Al-
leen een vrieskist met ijs die buiten

Kerk bedankt met concert

KORTENHOEF — Brassband „Am-
sterdam” speelt zaterdagavond om 20
uur in de Kortenhoefse Hervormde
kerk. De kerkvoogdij organiseerde uit
feestconcert uit dank voor de enorme
medewerking bij de restauratie. Die
medewerking was zo uitgebreid dat
de kerkvoogdij niet allen persoonlijk
kon bedanken en uitnodigen voor dit
concert. De brassband is één van de
top brass-bands in Nederland, en
staat onder leiding van Meindert
Boekel.

Om de financiën voor de restaura-
tie verder rond te krijgen blijven de
diverse acties gewoon doorgaan. In
dat kader gaat de kerkvoogdij een
boekje uitgeven over de restauratie.
Schrijfster is mevrouw A. Fokkema-
Siccama.

SCHADE VALT MEE Nablussen op Geuzenweg

HILVERSUM — De uitslaande
brand, die dinsdagnacht een bedrijfs-
complex aan de Geuzenweg telsterde,
heeft voor de chemische reiniging
Hamman slechts beperkte gevolgen
gehad. Bij de inventarisatie bleek gis-
termiddag dat de bedrijfsvoering nor-
maal kan doorgaan. Dat nam evenwel
niet weg dat de brandweer de hele
dag in actie bleef. In de boeken-
voorraad van uitgeverij Nooitgedacht
bleef vuur smeulen, dat in de ochtend-
uren leidde tot een oplaaien van de
brand. Reden genoeg om niet alleen
een wagen met drie spuiten bij het
complex te stationeren, maar ook de
afgelopen nacht een brandwacht te
handhaven. De schade is inmiddels
begroot op driekwart miljoen. In de
loop van vandaag is de westelijke
muur van het gebouwencomplex we-
gens instortingsgevaar omvergehaald.
Over de oorzaak van de brand is nog
niets bekend.

Voor 28ste maal schoolkorfbal

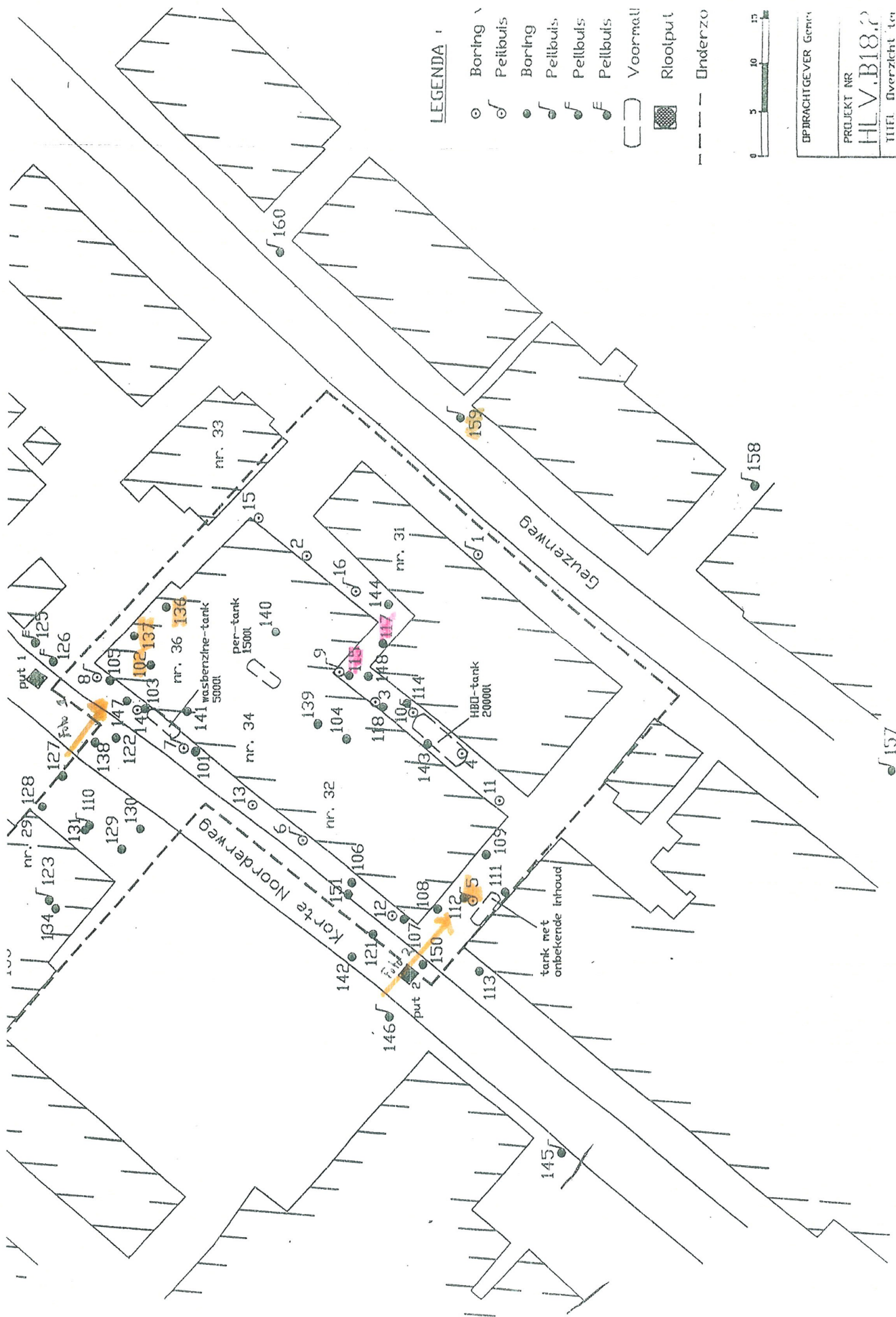
HILVERSUM — Zaterdag wordt op
het sportcomplex Corverskuil het
jaarlijkse schoolkorfbaltoernooi ge-
houden.

In het totaal zullen 48 teams aan
de 28ste editie van dit toernooi deel-
nemen. De basisscholen leveren 32
ploegen die hun wedstrijden 's mor-
gens afwerken, terwijl de zestien for-
maties van het voortgezet onderwijs
in de middaguren aantreden.

Gemeente wil de huur van flats bij

t het splan in

terik. „Als we nu aan een stukje
n de Herenstraat de bestemming
yinkels geven, dan leggen we de
stemming van de gehele Heren-
aat vast”, aldus de heer Minco. Hij

LEGENDA :

- Borling
- Pelbuis
- Borling
- Pelbuis
- Pelbuis
- Pelbuis
- Pelbuis
- Voornal
- ▨ Roolput
- Onderzo

OPDRACHTGEVER Genm
PROJECT NR
HLV.B18.2
TITEL Overzicht van Geuzenweg 2/ en pelbuisen

Tabel 3.2: Overzicht uitgevoerde onderzoeken

Bedrijf	Status onderzoek	Fase	Onderzoekslocatie	Periode
Tauw	Verkennd onderzoek		Geuzenweg 27, 29 en 31	1988
Tauw	Nader onderzoek	Fase 1	Geuzenweg 27, 29 en 31	1988
CSO	Nader onderzoek	Fase 2a	Geuzenweg 27, 29 en 31	1995
CSO	Nader onderzoek	Fase 2b	Geuzenweg 27, 29 en 31	1998
CSO	Oriënterend onderzoek		Korte Noorderweg 29, 31, 34 en 36	1998

3.4 Algemene beschrijving verontreinigingsituatie in 1997 en 1998.

De uitgangssituatie voor het huidige onderzoek is de kwaliteit van de grond en het grondwater zoals deze in de periode 1997 en 1998 is vastgesteld door CSO. Onderstaand wordt een samenvatting van deze resultaten gegeven. Vervolgens wordt er een overzicht gegeven van de verontreinigingssituatie van grond en het grondwater voor de parameters CKW (chloorkoolwaterstoffen) en kwik. In de onderstaande tekst wordt naar diverse boringen verwezen, de kaart met de boorpunten zijn te vinden in bijlage 3.

3.4.1 Verontreinigingsituatie grond

- De CKW verontreiniging bestaat uit twee kernen:
kern 1: kerngebied rond de boringen 102, 136 en 137;
kern 2: kerngebied rond de boringen 115 en 117.
- Kwik verontreiniging:
kerngebied rond de boringen 5, 108, 112 en 113.

Opgemerkt wordt dat de boringen niet op de kaarten in de bijlagen zijn weergegeven. De boringen zijn wel weergegeven op de kaarten in de bijlagen van het CSO rapport.

Met de gegevens uit het onderzoek van CSO is niet te zeggen welke van de twee kernen de grootste verontreiniging heeft veroorzaakt. Het waarschijnlijk dat in beide gevallen de verontreinigingen door puur product zijn veroorzaakt. De plaatselijk zeer hoge concentraties CKW in de grond duiden niet op weggelekt afvalwater van de reinigingsinstallatie.

Verontreinigingsituatie grond CKW

Kern 1: kerngebied rond de boringen 102, 136 en 137.

Uit de voormalige indeling van de wasserij blijkt dat zich hierboven de reinigingsinstallatie bevond. Dit kan mogelijk verontreiniging tot gevolg hebben gehad door morsen en/of lekkage van de reinigingsinstallatie. Verder is het niet uit te sluiten ook dat het oude riooltracé naar de Geuzenweg een indirecte bron van verontreiniging geweest kan zijn.

Onder de locatie bevindt zich een leemlaag op circa 4-4,5 m-mv. In een analyse op een leemmonster (B 136) werd een sterke Per (tetrachlooretheen) verontreiniging aangetoond en een minimale hoeveelheid aan Tri en Cis (trichlooretheen Cis en 1,2-dichlooretheen). Tri en Cis zijn afbraakproducten van Per. Het zand net boven de leemlaag (B102 en B137) is zeer sterk

verontreinigd met Per en ook hier zijn de gehalten aan deze afbraakproducten gering. Van de grond onder de leemlaag (verzadigde zone) zijn geen analyseresultaten bekend.

Kern 2: kerngebied rond de boringen 115 en 117:

De verontreiniging op deze locatie is mogelijk ontstaan door morsen/lekkage van de Per-opslagtank en/of door lekkage van de riolering. De verontreiniging is in dat geval mogelijk via het oude riooltracé verspreid.

De leemlaag is sterk zandig en bevindt zich hier op een diepte van 3,5-4,5 m-mv. In voorgaande onderzoeken zijn geen monsters van de leem en het zand net boven de leem onderzocht. De grondwaterspiegel ligt hier op een diepte van circa 6,4 m-mv. De grond net onder de grondwaterspiegel (B115; 6,6-6,8 m-mv) is zeer sterk verontreinigd met Per en bevat geen afbraakproducten. Iets dieper (B115; 7,0-7,5 m-mv) is nog maar een zeer geringe hoeveelheid Per aangetroffen en wederom geen afbraakproducten. Rond B117 (7,0-7,5 m-mv) is wel weer een zeer sterke verontreiniging aangetroffen en ook hier geen afbraakproducten.

Verontreinigings situatie grond kwik

In de top laag tot 1,0 m-mv rond de boringen 5, 108, 112 en 113 is kwik aan getroffen boven de streefwaarde. De kwikverontreiniging manifesteert zich met name in het grondwater.

3.4.2 Verontreiniging grondwater

Verontreiniging grondwater CKW

Stroomopwaarts

Aan de zuidzijde van de Geuzenweg is in het ondiepe grondwater (tot 8 m-mv) in één peilfilter (peilfilter 159) een sterke Per verontreiniging gemeten. Dit peilfilter ligt dicht bij het oude riooltracé van de voormalige wasserij. Het oude riooltracé kan de oorzaak zijn van de interventiewaarde overschrijding in het grondwater in dit peilfilter. In de peilfilters die wat verder van de locatie (lees: riooltracé) liggen, worden zeer lichte verontreinigingen aangetroffen.

Over het diepe grondwater is aan de stroomopwaartse zijde niets bekend. De onderzoekslocatie aan de Larenseweg 7 is in de rapportage van CSO niet vermeld.

Kern

In de kern van het ondiepe grondwater (tot 8 m-mv) zijn twee contouren vastgesteld en op de kaart weergegeven: de interventiewaarde-contour (vanaf de peilfilters 159, 6, 124, 149 en verder in de noord-noordwestelijke richting) en de 100*interventiewaarde contour (rond de peilfilters 9, 16, 6 en 8). De 100 * interventiewaarde contour geeft de bronlocatie goed weer. De interventiewaarde contour geeft het kerngebied en het begin van de pluim weer. Ter plaatse van de verontreinigingskernen in de grond zijn zeer hoge concentraties Per in het grondwater gemeten.

De maximaal gemeten concentratie is 60.000 µg/l (peilbuis 9). Omdat er tegenwoordig op de onderzoekslocatie geen Per meer wordt gebruikt, vindt de nalevering plaats vanuit de sterk verontreinigde leemlaag. De hoge waarden in het grondwater stroomafwaarts onder het pand

foto 1

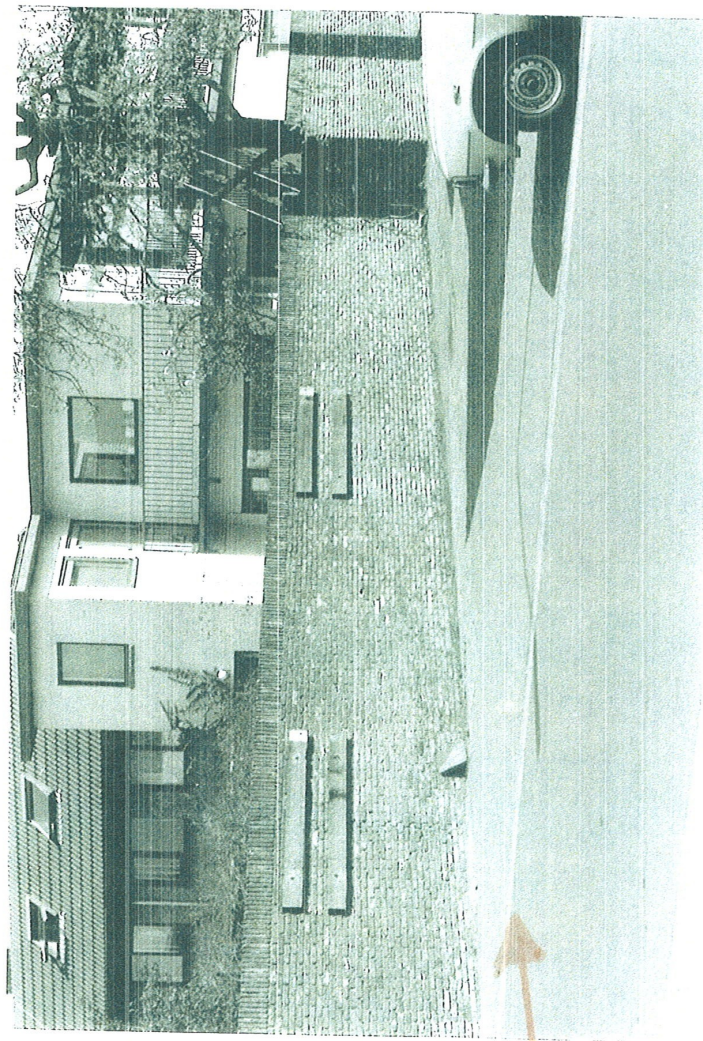

Foto 2:

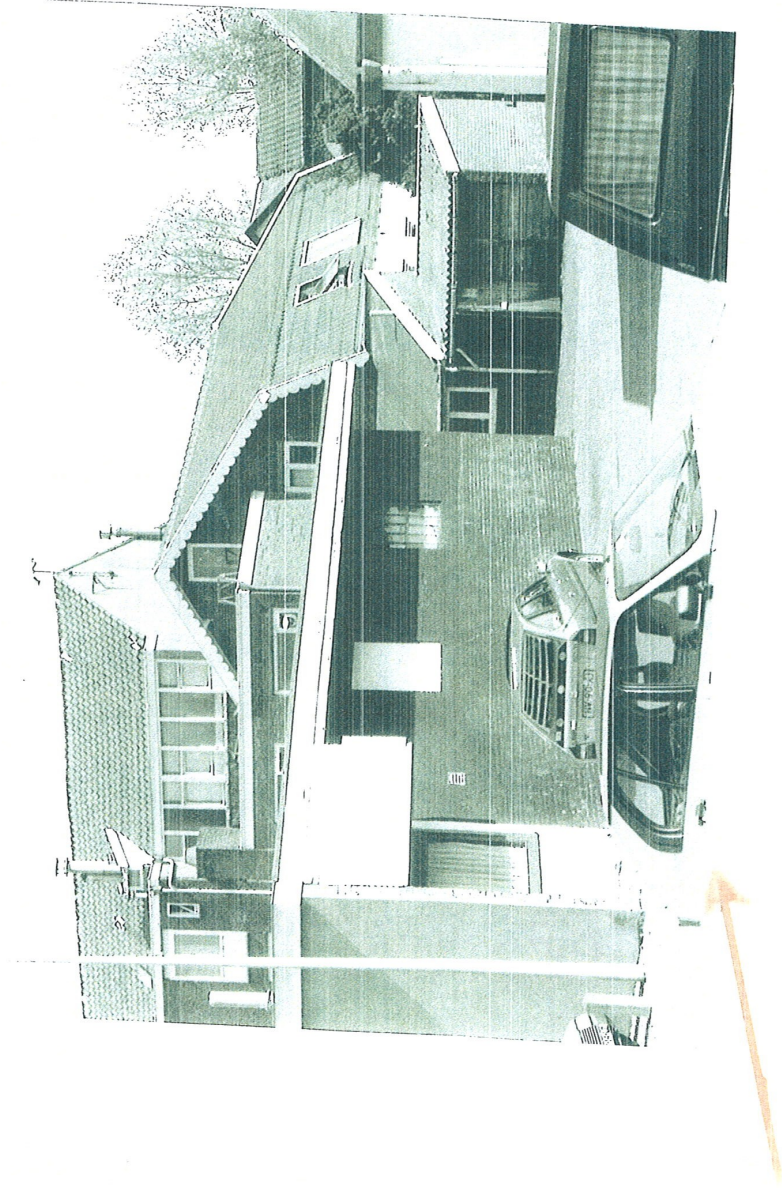

Foto 3

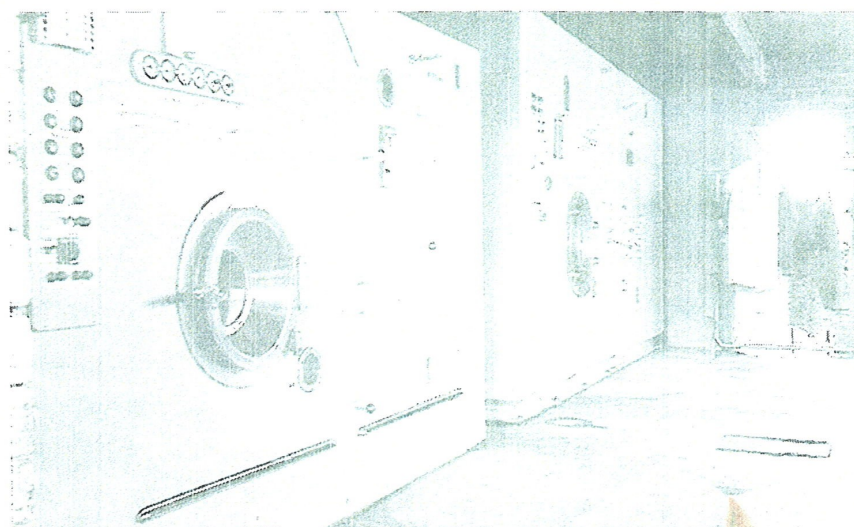

Foto 4

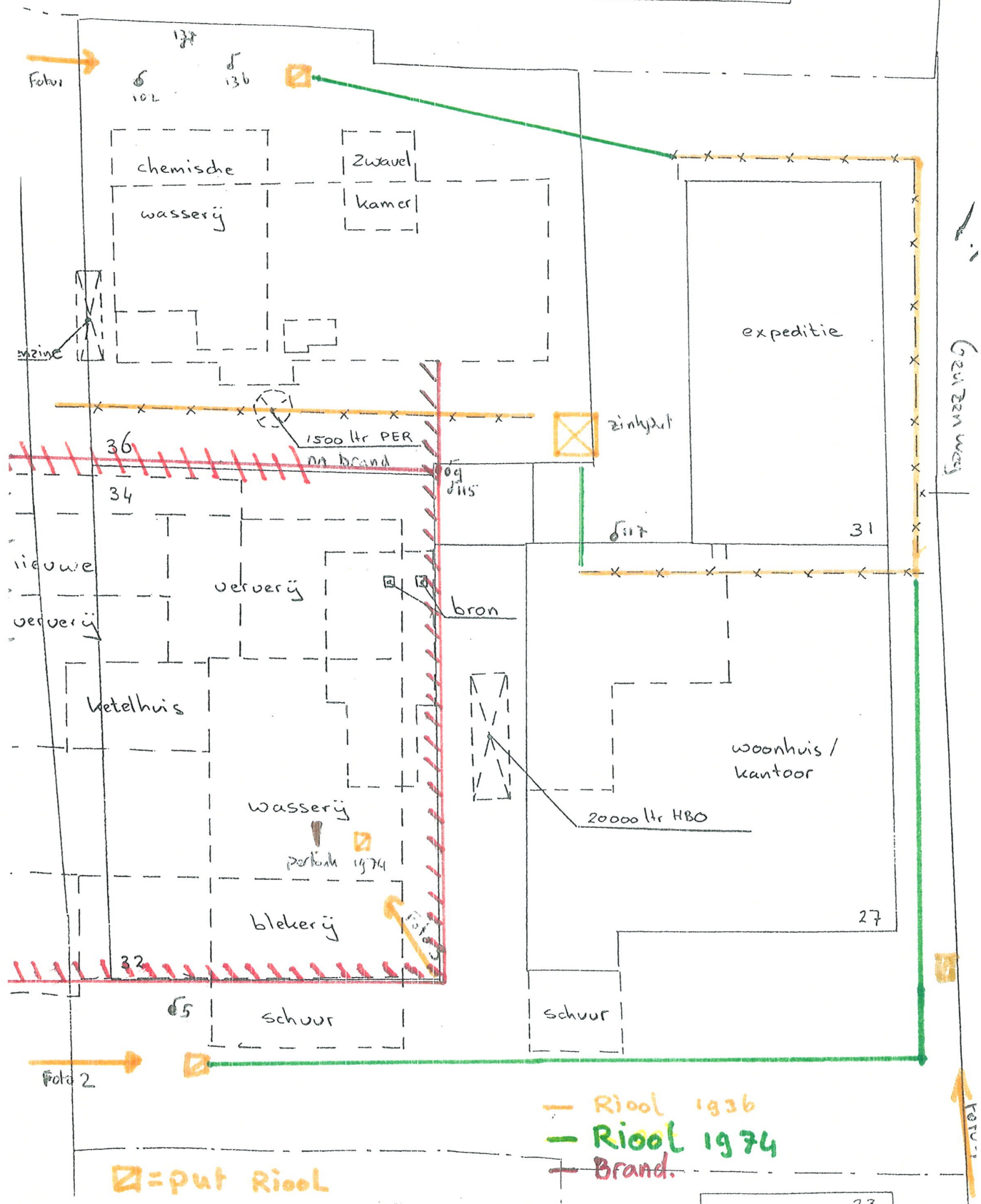

Het bedrijf aan de Geuzenweg in de jaren zestig. In deze jaren lieten Frits en Martha ook het beroemde vignet -rennende man met stoempak onder zijn arm- door een reclamebureau ontwikkelen.

Dossier gemeente 2002

† Aanvulling info ten tijde van brand.

33

wasserijen. Zo werd tijdens het lossen, Per uit de vrachtwagen via een slang naar de bovengrondse opslagtank gepompt. De vrachtwagen kon alleen voor of naast het pand aan de Geuzenweg 31 lossen. Hiertoe werd Per overgepompt middels een slang van de vrachtwagen naar de Per-opslagtank. De chauffeur is getuige geweest van morsverliezen doordat de slang uit de Per-opslagtank schoot en Per over de vloer stroomde. De gemorste vloeistof werd ruwweg naar buiten geveegd waar het door de open bestrating de bodem in kon lopen.

Ook met het oprollen van de slang werd het restant aan Per op de straat geloosd. Dit zal de belangrijkste oorzaak van de grondwaterverontreiniging onder de Geuzenweg zijn. Gezien de vermoedelijke grote hoeveelheden puur product betreft dit de bulk van de oorspronkelijke verontreiniging.

De tank is in de huidige situatie niet meer aanwezig. Het tijdstip van verwijderen van de tank kon echter niet worden achterhaald. Vermoedelijk is de tank bij de sloop van gebouwen eind jaren 1980 verwijderd.

Op de situatieschets met verontreinigingscontouren (bijlage 2) is de ligging van de waterrij en de per-opslagtank in de huidige terreinsituatie weergegeven, op basis van de oude tekeningen uit onder andere 1950.

2.3.4 Rioleringen

De vroegere ligging van de riolering is beschreven in de bijlagen 5a en 6a van het historisch onderzoek van de gemeente Hilversum uit 1993. Hieruit blijkt dat het riooltracé voornamelijk onder het pand aan de Korte Noorderweg 36 heeft gelegen en in de richting van de Geuzenweg afstroomde (waarschijnlijk via het riool langs het pand op Geuzenweg 31). Het riool is eind jaren 1980 tezamen met de overige verbouwingen deels vernieuwd.

De riolering kan een bron van verontreiniging vormen door lekkages of defecten in het afvoerstelsel. In dat geval zal afvalwater de bodem in lekken. Het afvalwater is geen puur product en zal in vergelijking met de hiervoor beschreven morsingen met Per weinig aan de vracht bijdragen.

2.3.5 Grondwateronttrekkingen

In het verleden heeft de waterrij een eigen grondwateronttrekking in bedrijf gehad ('diepwell'). Op een tekening van de situatie uit 1936 waarin de ligging van de is getekend. De exacte ligging van de diepwell in de huidige situatie is echter niet meer precies te achterhalen als gevolg van veranderingen in de bedrijfsindeling en perceelsnummering.

Uit de grondwatergegevens van de provincie Noord-Holland blijkt dat de Firma Hammann een bron in gebruik had met een onttrekkingsfilter op een diepte van 28-30 m-mv. Uit de enige gegevens die bij de provincie bekend zijn bleek dat in 1973 circa 3.000 m³ grondwater is opgepompt en in 1984 niets meer. Waarschijnlijk is de bron in de periode ergens tussen 1973 en 1984 buiten gebruik gesteld. Of de onttrekking ook is verwijderd is niet bekend. In het veld is de onttrekking niet gevonden.

gemeente

hilversum

publieke werken

Ann J.H. Meenen
Gouzenweg 27
Hilversum.

Gemeente was al heel lang
op de hoogte van "mogelijke"
Per verontreiniging

uw kenmerk

uw brief van

mijn kenmerk
643

toestel nr. datum
21 februari 1978

onderwerp

Enquête gebruik gechloreerde
koolwaterstoffen in bedrijven.

Geachte directie,

Zoals u waarschijnlijk uit de dagbladen en tijdschriften heeft kunnen lezen zijn op 14 juli jl. de gemeentewaterleidingen Amsterdam genoodzaakt geweest de drinkwaterwinning aan de Larenseweg te stoppen in verband met de aanwezigheid van trichloorethylene en perchloorethylene (hierna te noemen resp. "tri" en "per") in het opgepompte water.

Dit onderzoekingen is gebleken, dat het met deze stoffen verontreinigde grondwater onder de bebouwde kom van Hilversum vandaan komt. Eveneens werd bij verschillende bedrijven "tri" en "per" in het zelf opgepompte water aangetroffen.

Gesteld kan worden, dat de grondwaterverontreiniging op vele plaatsen onder de bebouwde kom van de gemeente voorkomt, weliswaar met grote concentratie verschillen.

Hieruit blijkt dus wel, dat bij het gebruik van deze stoffen er allerwegen voor gewaakt zal moeten worden, dat deze niet in de bodem terecht kunnen komen.

Dit laatste kan bijvoorbeeld ook het geval zijn als de gemeentelijke riolering lek is.

Binnen afzienbare tijd zult u door een ambtenaar van de afdeling hinderwet of van de afdeling milieubeheer worden benaderd in verband met een te houden enquête over het gebruik van gechloreerde koolwaterstoffen in het heden en verleden, een en ander volgens bijgevoegd enquêteformulier.

Deze enquête zal worden gehouden bij verschillende bedrijfstakken.

Het doel van de enquête is een indruk te verkrijgen van de hoeveelheden
- waarmee wordt gewerkt,
- welke jaarlijks worden ingekocht,
- welke jaarlijks moeten worden afgevoerd en
bijlage(n)

1 enquêteformulier.

-2-

St.: Bcc/G

PUBLIEKE WERKEN
HILVERSUM

-2-

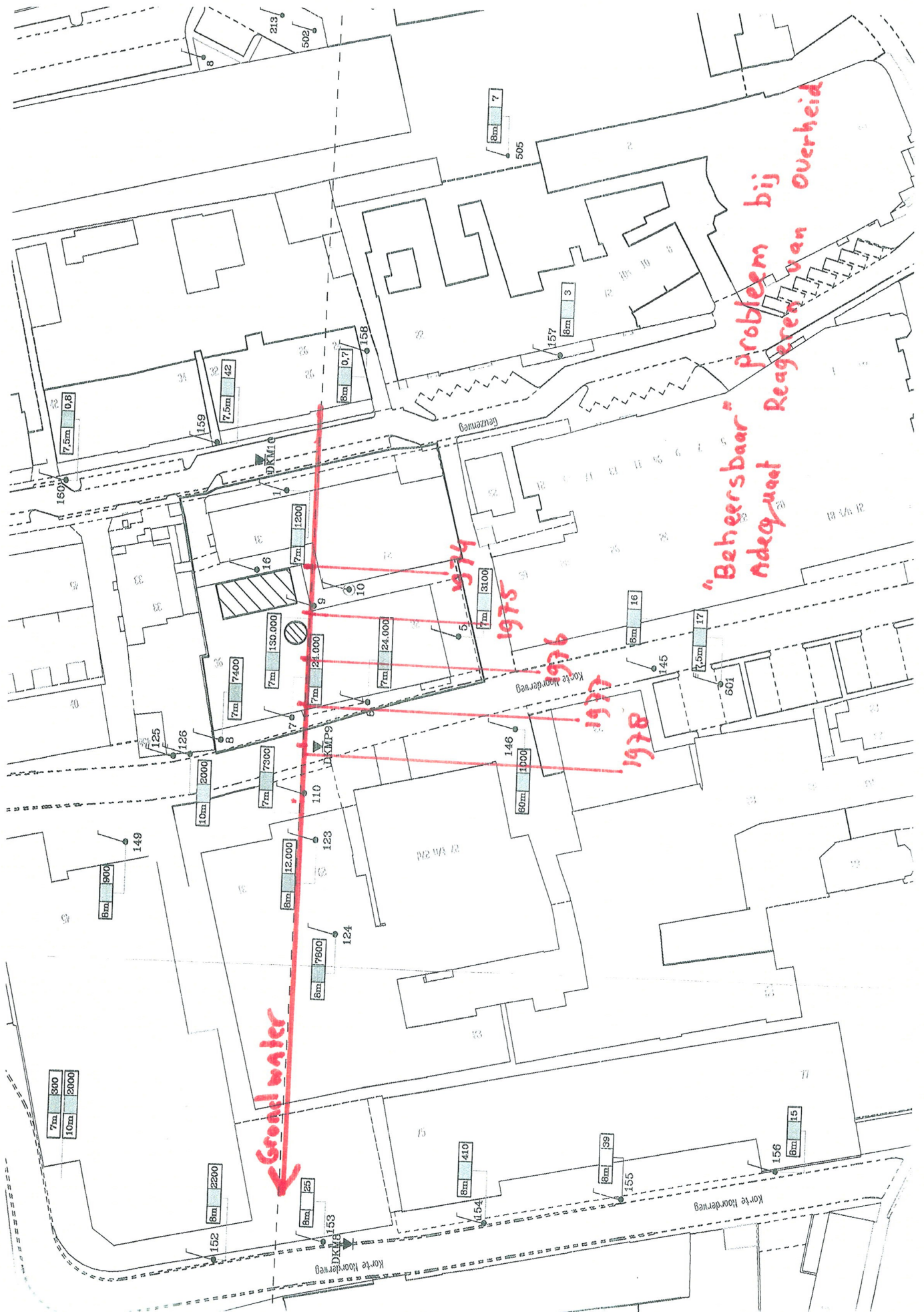
... welke in de bodem kunnen zijn geraakt, bijvoorbeeld door het wegspoelen via de gootsteen in lekke riolen of in een zinkput of op andere wijze.

Het ligt in de bedoeling, dat aan de hand van de gegevens, welke deze enquête oplevert, gezocht zal worden naar mogelijkheden voor verbeteringen tot bescherming van het milieu.

Gelet op de grote belangen, die hier op het spel staan, doe ik een beroep op uw volledige medewerking bij de te houden enquête.

Hoogachtend,

de directeur van Publicke Werken.

overeenkomstig het eerste lid dienen te worden overgelegd.

3. Het betrokken bestuursorgaan stelt bij het opleggen van de verplichting zodanige voorwaarden dat de vergoeding van schade aan de rechthebbenden op voldoende wijze is verzekerd.

Artikel 72

Bij algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald dat in daarbij aan te wijzen categorieën van gevallen de rechthebbende op een grondgebied waar een handeling is of wordt verricht waardoor de bodem kan worden verontreinigd of aangetast, is verplicht tot het verrichten van bij die maatregel aangegeven onderzoek met betrekking tot de kwaliteit van de bodem, alsmede tot het overleggen van de resultaten van dat onderzoek aan bij die maatregel aangewezen bestuursorganen. Artikel 71 is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk VII. Financiële bepalingen

§ 1. Schadevergoedingen

Artikel 73

De schade ten gevolge van een onderzoek als bedoeld in artikel 70 onderscheidenlijk artikel 71, wordt vergoed door het gezag dat de verplichting tot het gedogen van dat onderzoek heeft opgelegd, onderscheidenlijk door degene op wiens verzoek een zodanige verplichting is opgelegd. De vordering tot schadevergoeding staat ter kennisneming van het gerecht binnen het rechtsgebied waarvan het onderzoek is verricht.

Artikel 74

1. De schade ten gevolge van een bevel als bedoeld in artikel 30, derde of vierde lid, of artikel 49 j° artikel 30, derde of vierde lid, wordt vergoed door gedeputeerde staten of door burgemeester en wethouders die het bevel hebben gegeven.
2. Indien gedeputeerde staten of burgemeester en wethouders een bevel hadden kunnen geven als bedoeld in artikel 30, derde of vierde lid, of artikel 49 j° artikel 30, derde of vierde lid, maar dat achterwege hebben gelaten in verband met de vrijwillige medewerking van degene tot wie het bevel had kunnen worden gericht, is het eerste lid van overeenkomstige toepassing.
3. Geen vergoeding van schade vindt plaats voor zover de schade is toe te rekenen aan de tot schadevergoeding gerechtigde, dan wel voor zover deze door de schadevergoeding ongerechtvaardigd wordt verrijkt.
4. De vordering tot schadevergoeding staat ter kennisneming van de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan het betrokken grondgebied is gelegen.

§ 2. Kostenverhaal

Artikel 75

1. De Staat kan - behoudens matiging door de rechter - de ten laste van het Rijk komende kosten van onderzoek van onderzoeksgevallen en van saneringsonderzoek en sanering van gevallen van ernstige verontreiniging verhalen op degene door wiens onrechtmatige daad de verontreiniging of de aantasting van de bodem in het betrokken geval is veroorzaakt en die deswege of anderszins buiten overeenkomst jegens enige overheid krachtens burgerlijk recht aansprakelijk is voor de gevolgen daarvan.

Brand is NIET Door HAMMANN veroorzaakt!

2. De Staat kan, indien kosten van een geval als bedoeld in het eerste lid, mede ten laste van een provincie of een gemeente komen, ook deze kosten overeenkomstig dat lid verhalen.
3. De Staat kan ten laste van het Rijk komende kosten als bedoeld in het eerste lid, overeenkomstig de regels betreffende ongerechtvaardigde verrijking verhalen op degene die door dat onderzoek of die sanering ongerechtvaardigd wordt verrijkt. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.
4. De bevoegdheden, bedoeld in het eerste en derde lid, komen toe aan de provincie of de gemeente in gevallen waarin de kosten als bedoeld in het eerste lid geheel te haren laste komen, alsmede in gevallen waarin de Staat niet van deze bevoegdheid gebruik maakt, voor zover zodanige kosten te haren laste komen.
5. In gevallen als bedoeld in artikel 63d, eerste lid, treedt voor de toepassing van het tweede en vierde lid de waterkwaliteitsbeheerder in de plaats van de gemeente.
6. In de gevallen waarin de veroorzaker van een verontreiniging of aantasting niet op grond van het eerste lid aansprakelijk is omdat hij door het verontreinigen of aantasten niet jegens enige overheid onrechtmatig handelde, kunnen de in dat lid bedoelde kosten niettemin door de Staat worden verhaald, indien aan de voorwaarden is voldaan, dat:
 - a. de veroorzaker op het moment waarop de verontreiniging of aantasting door zijn toedoen werd veroorzaakt de ernstige gevaren kende die aan de stoffen die de verontreiniging of aantasting hebben veroorzaakt verbonden waren, dan wel deze gevaren behoorde te kennen, en
 - b. de veroorzaker met het oog op deze ernstige gevaren zich ernstig verwijtbaar niet van de verontreinigende of aantastende gedragingen heeft onthouden, terwijl, indien deze gedragingen in beroep of bedrijf hebben plaatsgevonden, voor wat betreft de ernstige verwijtbaarheid in het bijzonder in aanmerking moeten worden genomen:
 - 1°. de destijds in vergelijkbare bedrijven gebruikelijke bedrijfsvoering, en
 - 2°. de destijds bestaande en voor de veroorzaker redelijkerwijs toepasbare alternatieven.
7. Onze Minister kan mandaat verlenen aan gedeputeerde staten of burgemeester en wethouders om afstand te doen van het recht de ten laste van het Rijk komende kosten als bedoeld in het eerste lid overeenkomstig het eerste of derde lid te verhalen.

§ 3. Kosten verbonden aan onderzoek en sanering van gevallen van verontreiniging

Artikel 75a

1. De artikelen 76 tot en met 86 zijn niet van toepassing op de kosten van het onderzoek van onderzoeksgevallen en van het saneringsonderzoek en de sanering van gevallen van ernstige verontreiniging die worden genoemd in een ontwikkelingsprogramma als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Wet stedelijke vernieuwing, een aanvraag als bedoeld in artikel 7, vierde lid, van die wet of een aanvraag voor een subsidie als bedoeld in de artikelen 19, eerste lid, of 20, eerste lid, van die wet.
2. Bijdragen als bedoeld in artikel 76, eerste lid, worden niet gebruikt voor het onderzoek van onderzoeksgevallen en van het saneringsonderzoek en de sanering van gevallen van ernstige verontreiniging die worden genoemd in een ontwikkelingsprogramma als bedoeld in artikel 7, eerste lid, van de Wet stedelijke vernieuwing, een aanvraag als bedoeld in artikel 7, vierde lid, van die wet of een aanvraag voor een subsidie als bedoeld in de artikelen 19, eerste lid, of 20, eerste lid, van die wet.

Artikel 76

1. Onze Minister verleent ieder jaar voor 1 oktober aan iedere provincie een door hem vast te stellen bijdrage

Tevens per e-mail: gemeente@hilversum.nl

AANGETEKENDE

College van Burgemeester en Wethouders Hilversum
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM

Almelo, 11 september 2012

E-mail : jj.paalman@driehoekadvocaten.nl
Tel : 0546 83 10 50
Fax : 0546 83 10 55

Ons kenmerk : MKB/Hamman B.V. 564/JP/pg
Uw kenmerk

Geachte heer/mevrouw,

Op 16 maart 2004 en op 1 oktober 2007 heb ik u namens mijn cliënten, mevrouw M.R. Laaper-Hammann, de heer F.M. Hammann en de besloten vennootschap Hammann B.V., de in kopie bijgaande brieven gestuurd (**bijlagen**).

In deze brieven heb ik u verantwoordelijk en aansprakelijk gesteld voor de daarin bedoelde schade die cliënten (kunnen) lijden. De betreffende brieven waren ook bedoeld als zogenaamde stuitingsbrieven in de zin van artikel 3:317 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek.

Er zijn nog steeds aanwijzingen dat cliënten in verband met de in de genoemde brieven bedoelde kwestie schade zullen lijden, en wel vanwege aanspraken van het bevoegd overheidsgezag en/of door aanspraken van eigenaren van naburige percelen.

Om de verjaring opnieuw te stuiten, zend ik u deze brief en de genoemde bijlagen, tot behoud van de rechten van cliënten. Voor het overige verwijs ik naar de inhoud van de genoemde brieven.

Een kopie van deze brief zend ik aan de brandweer Gooi en Vechtstreek te Hilversum.

Hoogachtend,

J.J. Paalman

Vestiging Zwolle : Meeuwenlaan 8, Postbus 570, 8000 AN Zwolle, T 038 426 25 50, F 038 426 25 51
Vestiging Almelo : De Grenzen 2, Postbus 50, 7600 AB Almelo, T 0546 83 10 50, F 0546 83 10 55
info@driehoekadvocaten.nl www.driehoekadvocaten.nl

Stichting Beheer Derdengelden Rabobank 31 65.60.197 Handelsregister Utrecht 09094611

Vestiging Zwolle
Mr. A.H.J. Damminga
Mr. H.E. Davelaar
Vestiging Almelo
Mw. Mr. G. van Lent
Mr. J.J. Paalman

Driehoek Advocaten

Mw. Mr. G. van Lent
Mr. J.J. Paalman

Mr. G. Krale*
Mr. X.M.C.I. Wakim*
Mr. G.R.J. Haitma*
Mr. A.H. J. Damminga **
Mr. H.E. Davelaar **
Mr. J.P. Kleijwegt *
Mr. E.J. van Os*
Tevens per fax: 035 - 6292579

AANTEKENEN

Het College van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Hilversum
Postbus 9900
1201 GM HILVERSUM

ons kenmerk

Hammann b.v./Advies
JP/kh 564

Almelo,

16 maart 2004

uw kenmerk

Edelachtbaar College,

Namens mevrouw M.R. Laaper-Hammann, wonende te Hilversum aan de Nimroplaan 5, en de heer F.M. Hammann, wonende te Kerkenveld aan de Burg. Jansstraat 27, beiden tevens handelend als bestuurders van de te Hilversum gevestigde besloten vennootschap Hammann B.V., dien ik u het volgende te laten weten.

Cliënten zijn geconfronteerd met de aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dat zij door de provincie Noord-Holland en/of door uw gemeente en/of door eigenaren van naburige percelen zullen worden aangesproken in verband met een beweerdelijk ernstige vorm van bodemverontreiniging, aangetroffen op en nabij de locatie waarop zij tot in de loop van de jaren tachtig hun wasserijbedrijf exploiteerden, te weten aan de Geuzenweg/Korte Noorderweg te Hilversum.

Medio 1974 heeft zich op het bedrijventerrein waarop het bedrijfspand van cliënten was gevestigd een grote brand voorgedaan, die vanuit naburige panden op het bedrijfspand van cliënten is overgeslagen.

De brand is geblust door de gemeentelijke brandweer.

Cliënten hebben aanleiding te veronderstellen dat het blussen van de brand voor wat hun bedrijfspand betreft niet de op de in verband met de aanwezigheid van vloeistoffen zoals PER in het bedrijfspand geëigende wijze is geschied. Daardoor is naar cliënten aannemen

DRIEHOEK ADVOCATEN B.V.
DE GRENZEN 2, POSTBUS 50, 7600 AB ALMELO. TEL.: 0546 - 83 10 50 FAX: 0546 - 83 10 55
E-mail: jj.paalman@driehoekadvocaten.nl
STICHTING BEHEER DERDENGELDEN RABOBANK 31.65.60.197
*KANTOOR HOUTEN **KANTOOR ZWOLLE
DRIEHOEK ADVOCATEN HEEFT EEN STRATEGISCHE ALLIANTIE MET GIBO GROEP ACCOUNTANTS EN ADVISEURS
DE AANSPRAKELIJKHEID IS BEPERKT TOT HET OP BASIS VAN DE BEROEPSAANSPRAKELIJKHEIDSVZERKEURING UIT TE KEREN BEDRAG.
HANDELSREGISTER UTRECHT 09094611

een substantiële hoeveelheid van die vloeistoffen in de bodem en/of in het grondwater terechtgekomen.

Daarnaast is van belang dat uw gemeente in ieder geval al vanaf de tweede helft van de jaren '70 van de vorige eeuw bekend was met mogelijke bodem-/grondwaterverontreiniging in de omgeving Geuzenweg/Korte Noorderweg. Ondanks die bekendheid heeft uw gemeente gedurende lange tijd niets gedaan en zelfs actief meegewerkt aan be- of verbouwing in de betreffende omgeving door verlening van onder meer bouwvergunningen. Ten gevolge van het een en ander zullen de verontreiniging en de schade naar cliënten aannemen zijn vergroot.

Cliënten sluiten niet uit dat uw gemeente en/of de gemeentelijke brandweer vanwege het bovenstaande (mede) aansprakelijk is voor de schade die door de bodem-/grondwaterverontreiniging is ontstaan.

De onderhavige brief moet u zien als stuitingsbrief in de zin van artikel 3: 317 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek: cliënten behouden zich bij dezen ondubbelzinnig hun recht op nakoming van de in hun optiek (mede) op uw gemeente en/of de gemeentelijke brandweer rustende verplichting tot schadevergoeding voor. U doet er daarom verstandig aan de beschikking te houden over gegevens en bescheiden betreffende de gebeurtenissen en wat dies meer zij zoals die zich vanaf medio 1974 in de voornoemde omgeving hebben voorgedaan.

Wat cliënten betreft, hoeft u nu niet op deze brief te reageren. De brief is enkel bedoeld ter stuiting van mogelijke verjaring van de aanspraken van cliënten jegens uw gemeente en/of de gemeentelijke brandweer.

Afschrift van deze brief zend ik aan het adres van de gemeentelijke brandweer (Jan van der Heijdenstraat 192).

Hoogachtend,

J.J. Paalman

'Dit gaat ons niet in de koude kleren zitten'

Groot en Eemland 20-12-2003
Familie Hammann geschrokken van hoge saneringskosten Geuzenweg

door Edith de Paeye

Elversum - Het milieu is 'uit', maar dat wil niet zeggen dat Hilversum verlost is van tientallen ernstig vervuilde plekken. Saneren wordt extra lastig wanneer de 'schuldige eigenaar' geen anderhalf miljoen euro bij de hand heeft, zoals in het geval van de voormalige wasserij/stomerij Hammann aan de Geuzenweg.

De chemische wasserij, die al vanaf 1885 op deze plek was gevestigd, gebruikte eerst 'white spirit' en later - vanaf de jaren zestig - tetrachlooretheen, ook wel gemakshalve 'per' genoemd. Hoe de vervuiling precies is ontstaan, is niet duidelijk. Bekend is wel dat in het begin van de jaren zeventig een ongeluk is gebeurd: tijdens het vullen van een tank met 'per' schoot de slang los. Ook de grote brand, die in '74 op het terrein woedde, zou hebben bijgedragen aan de verontreiniging.

De provincie Noord-Holland heeft de sanering van het voormalige wasserijterrein op de urgentielijst geplaatst. Dit houdt in dat binnen vier jaar met het schoonmaken moet worden begonnen. Als 'schuldige eigenaars' (niet per se de veroorzakers) worden F.M. Hammann en diens zus M.R. Laaper-Hamman beschouwd. De provincie zal uiteindelijk de opdracht voor de sanering geven, maar de kosten worden - volgens het principe 'de vervuiler betaalt' - verhaald op de stomerijfamilie. Maar eerst moet er nog nader onderzoek worden gedaan naar de precieze omvang van de verontreiniging en de schoonmaakmethode. Duidelijk is al wel dat het verwijderen van de 'kern' de vervuilde bodem, de hoogste prioriteit heeft. Want verdere 'besmetting' van het grondwater moet worden voorkomen. De kosten van deze klus worden geschat op anderhalf miljoen euro. Daarvoor zou

de familie Hammann, die mee-betaalt aan het onderzoek, moeten opdraaien. Wellicht kunnen zij een beroep doen op de 'bedrijfsverzekering', die maximaal veertig procent van de kosten subsidieert. De verontreiniging van het grondwater is een heel ander verhaal, omdat die waarschijnlijk niet direct aan één veroorzaker (bedrijf) kan worden gekoppeld. Dat bedrag van anderhalf miljoen euro is broer en zus Hammann, die allicht de zeventig zijn gepasseerd, rauw op het dak gevallen. Zij vinden dat hun stomerij niet verantwoordelijk is voor de vervuiling. "Wij betrokken indertijd de reinigingsvloeistof bij een van de grote leveranciers op dat gebied", vertelt F. Hammann. "Deze vloeistof werd in bulk - duizend liter - aangeleverd door een transportbedrijf en vanuit de tankauto overgepompt in onze tank. Dit gebeurde door de tank van de tankauto onder druk te zet-

ten, zodat de reinigingsvloeistof door de slangen naar onze tank stroomde." Voor zover de familie bekend, is bij twee incidenten een hoeveelheid reinigingsvloeistof op straat terechtgekomen. "In die tijd werd er niet over vervuiling gesproken, omdat het om schone vloeistof ging en de leverancier ons alleen berekende wat er in onze opslagtank kwam. Daar-mee was voor ons de zaak klaar en betaalden wij dus niet voor de weggelopen vloeistof", stelt Hammann. "In wezen is de weggelopen vloeistof nog eigendom van de leverancier of transporteur. Die is dus verantwoordelijk voor het opruimen van deze vloeistof." Als tweede oorzaak van de vervuiling wordt de brand gezien, die in 1974 het bedrijfsgebouw tussen de Geuzenweg en de Korte Noordweg teisterde. "Een van de grootste rampen die je als ondernemer kan overkomen", aldus Hammann.

"Een groot deel van het gebouw is toen verwoest, inclusief al onze reinigingsmachines en voorraden. Het complete bedrijf lag stil. In hetzelfde gebouw was onze voorraad reinigingsvloeistof opgeslagen. Door de extreme hitte zijn de verontreinigingslangen verbrand, waardoor de vloeistof vrijelijk kon wegstromen met het bluswater."

Complex probleem

De gesprekken met de provincie en de gemeente zijn in goede harmonie verlopen, maar dat wil niet zeggen dat er geen verschil van mening is, beradrukt Hammann. Bijvoorbeeld over het tijdstip waarop de gemeente in actie is gekomen. "Ten tijde van de huidige nieuwbouw aan de korte Noordweg in 1988 hebben wij, in samenspraak met gemeente en provincie, licht vervuilde grond afgegraven. Toen wisten diverse overheidsinstanties al dat het naar beste eer en geweten."

grondwater vervuild was. Toen met ons over gesproken was, hadden de huidige personen zonder veel kosten en co's voortkomen kunnen wonden. Dan hadden we nu niet zo'n complex probleem gekregen. Pas een jaar of twee gelede de familie door de gemeenteprovincie benaderd om over huidige problemen te komen praten. "Tijdens de gesprekken zijn enkele punten naar voren gekomen die erg hard aankomen", vertelt Hammann. "We hebben de zaak jaren geleden verkocht. Wij zijn de zeventig gepasseerd en, na al die jaren bijkelhard werken, van onze oude dag aan het genieten. Sanering van deze omvang is complexiteit hadden we niet kunnen voorzien. Dat we nu met deze problemen geconfronteerd worden, gaat ons in de koude kleren zitten. Te meer daar we ons leven lang gewerkt en gehandeld hebben naar beste eer en geweten."